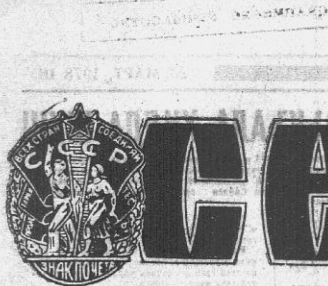
Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ЕРА, 23 март, 1978 шу. ● № 35 (5857). ● Мах 2 кеп.

Иттлагlча пятилетка кхоалагlча шера план кхоачаш а тIеххкхоачаш а яра йолча Еррисоюзни социалистически яхье дизза дакъа лоацаш ба Нохч-ГIалгIайчен промышленноста къахьегамхой. Пятилетка кхаь шера план СССР керда Конституци тIаийца шу дузача денга кхоачашъяра тIагIертта къовсам лоаттабеш ба уж. Товарни продукци арахецарей из маьхала яккхарей пачхьалкхен план мичча бесса яь а кховчашъе ца а гIерташ, деррига технико-экономически хьокхамаш ма-могга дикагIа хилийтара шоай хьинар ходац республика халкъа боахама къахьегамхоша. Иштта къахьегилга дIадех иттлагIа пятилетка дикала пятилетка хиларо.

Производства эффективности балха дикали лакхъяра боккхача лоархIаме гIулакх да кийчъю массе а тайпа продукци тIа-тIа дикагIа, дукхагIа яхаргйолаши цунга дIадодар кIезигагIа долаши хулийтилга. Цу даькъе дика кайоалаш къахьег «ТIехьабусараш боацаш бе болх», «ХIара балха денна — дикала Знак», «Пятилетка кхаь шера задани — 7 октябрга» яхача девизех яхье баьнна республикерча къахьегамхоша.

ПРОДУКЦЕ ДИКАЛ — КЕРТТЕРЧАРЕХ ЦАI

Кийчъю продукци дикагIа хилийтара болх дика вIаштIехьбаьккхаб «Красный молот» завода машинацъераша. Итт совгIа йолча тайп-тайпарча продукцена пачхьалкхен дикала Знак еннай. Укх тIеххьарча шерашка иттаза совгIа дукхагIа арахеца йолаьй укхаза лакхерча категорех йола продукци. Производства технологи эргаьккха тоаяра, материальнин къахьегамен ресурсаш кхояра, хьаеш йола массе тайпа хIамаш ма-могга дикагIа хилийтара, къахьегам Iилман ларда тIа вIаштIехьбаккхара тIаерзаяь дукха мероприятеш чакхъяьхай укхаза. Заводе хьаеш йолча 700 тайпарча оатхалашта обработка яра производствана юкъейоалаяьй 50 совгIа типови технологически процесс. Продукци дикагIа хилийтара хьалхара хIаране бехктокхам айбаьб. Сакхат доацаш продукци кийч а еш, саратовски методагIа къахьегарий опыт шерра йоаржаяьй.

Продукци ма-могга дикагIа хилийтара, производства эффективность лакхъяра болх иштта кхетамца вIаштIехьбаьккхаб СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически завода, производственни швейни объединене, ГI. Ахриева цIерагIча Назрановски «Электроинструмент» завода, кхы дуккхача промышленни предприятей коллективаша. Укхаза халданза производствана юкъекхухь керда техника, дикагIйола технологи, яхье хьалхалаттарийи брак йоацаш продукци кийчъерийи опыт. Арахеца продукци ма-могга дукхагIа, дикагIа, дIадодар кIезигагIа долаш хилийтара йолча ерригача торонех бизза пайда ийбе гIерт. Продукци кийчъяра технологи, производственни дисциплина телхаерашца, брак йоацаш продукци арахецарашца цIенхаштта къовсам лоаттабу. Болхлошта юкъе кхетама болх белга дика вIаштIехьдаьккхад.

Хьаеш йола массе тайпа хIамаш дикагIа хилийтара дуккхача промышленни предприятей коллективаша дика толамаш доахе а, цхьайолча коллективаша кийчъю продукци эсала я, из гIулакх къаьстта чIоагIа Iаткъ предприяте шийи, иштта республика халкъа боахама экономика айяра. Арахецача продукцена юкъе дукха брак нийсйолийт Назрановски маькх еча завода коллективо. Укх шера 10 мартага хьежача цхьоалагIча сорта хьоарах хьаь 10,6 процент йола маькха-булочни изделеш брак йолаш яьй, маьхала ца йоаккхийташ соцаьй 3,6 тонн тайп-тайпара продукци. Из доккха зе да пачхахьалкхена а предприятена шийна а.

Арахеца продукци дикагIа хилийтара болх чIоагIа эсала вIаштIехьбаьккхаб халданза тIехьаюсаш хьайоагIача Грозненски кога гIирс беча фабрике, иштта Грозненски аьшкбетона конструкцей заводе, Назрановски кирпишкаш еча заводеи трикотажни фабрикеи, Грозненерча № 4 йолча маькх еча заводе, кхыча предприятешка. Цудухьа цар кийчъеча продукцена юкъе дукха брак нийслу.

Иттлагlча пятилетке — дикала пятилетке дIахо иштта болх бе йиш йоацилга кхетаде деза эсала хIамаш хьаеча коллективаша. Продукци ма-могга дикагIа хилийтара берригa болхлой, инженерно-технически болхлой оарцагIа баха беза хIара предприяте кулгалхоша, общественни организацеша. Цхьаккха тайпа брак ца нийсйолийтара халданза тIахьожам лоаттабе декхарийла я партийни организацеш, ОТК болхлой, халкъа тIахьожамхой. Сакхат доацаш продукци кийчъяра дола наькъаш дIадовзийта деза цар болхлошта.

Iилманеи техниканеи карагIдийннараш, изобретателашеи рационализаторашеи кийчдаь кердадараш тIехьа а ца тетташ сиха производствана юкъекхувлийта декхарийла я ВОИР, НТО общественни организацеш. «Дикала пятилеткана — болхлочун тешам» яхача девизагIа къахьегаши цхьаккха тайпа брак ца нийсйолийташи барий опыт шерра йоаржае еза. Хьаеш йола хIамаш дикеи тIехдикеи мара ца хилийтара хIаранена тIалатта бехктокхам айбе беза.

Йиллача хана продукце дикала ди чакх а доахаш, цига белгалдаьха кховчамбоацараш цIендаь дIадахара берригa болхлой оарцагIбаха беза партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша. Цкъа дIаелча продукци юха ца ерзаеш дIайохийтарий, шоай тамагIа а долаш продукци кийчъерий мугIараш шердара боккхача лоархIаме да брак йоацаш продукци аархецарий опыт шерагIа йоаржаяр. ЦIенхаштта къовсам лоаттабе беза брак ерашца, къахьегамеи производственни дисциплина телхаерашца.

Кийчъю продукци дикеи тIехдикеи мара ца хилийтара мел эша хьалаши торонаши йолаш я хIара предприяте. Цудухьа керттера дар фуд аьлча, из да царех кхетамца пайда эцар. Дика, дукха яхаргйолаш йола продукци мара арахеца йиш яц.

ЯХЬЕ ХЬАЛХА ЛАТТ

Пятилетка хьалхарча кхаь шера план СССР керда Конституци тIаийца шу дузача денга кхоачашъяра яхье яьннача Н. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода Волняков Иван Николаевич керте латтача «ЛЧ» яхача установка коллективо дика къахьег укх шера. Мехкдаьтта продукци арахецара укх шера хьалхарча квартала план 11 марта кхоачаш а яь, хIанз тIабоагIача бетта шоллагIча декада чотагIа товарни продукци арахецаш я из.

Иштта дика къахьегаш ба Румянцев Петр Ивановича кулгалдеча кхоалагIча цехеи Гасанов Заид Юсуповичи Васильева Лидия Николаевнаи керте латтача шин установкаи технологаш а. Товарни продукци арахецара шин бетта план 21 марта кхоачашъяьй цар. Ер бутт боволехьа планагIа лаьрхIачул совгIа цар арахецаргъя итташ эзараш сомий маьха мехкдаьтта продукци.

* * *

Къаьстта дика къахьег пятилетка кхоалагIча шера СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически завода коллективо. Ер шу доладелча дениз планал совгIа цо арахийцад 517 эзар сома маьха спирт, фенол, кхыйола химически продукци. Социалистически яхье хьалха латташ я укхаза Кальной Виктор Григорьевича кулгалдеча спирт арахецача производства коллективи Ныpков Валентин Иванович керте латтача фенол кийчдеча цеха химикаши.

* * *

Пятилетка кхоалагIча шера план кховчаш а тIеххкхоачаш а яра йолча Еррисоюзни социалистически яхье дизза дакъа а лоацаш, дика толамаш доах укх шера «Грознефть» НГДУ мехкдаьттахоша. 20 мартага кхоачаш планал совгIа цар даьккхад 1430 тонн гаргга мехкдаьтта. Из хул тIаийцача декхарах лаьрхIачул дуккха дукхагIа.

Уж толамаш доахача къаьстта дика къахьегарца белгалъяьнна я Газиев Каит Юсуповича кулгалдеча шоллагIча райони инженерно-технологически служба коллектив.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

22 апреле — коммунистически субботник

ДЕ ДЕЗАР КЪОАСТАДАЬД

22 апреле Еррисоюзни коммунистически субботнике де дезар хIанзле къоастадаьд «Южный» совхоза коллективо. Цу дийнахьа тайп-тайпара балхаш де араваргва 200 совгIа саг: сомий бешамашка гаьний мугIарашта юкъе мекхаш доахаргда, гаьнашта кIир тохаргья, кхыдола балхаш дергда. Хий дулларгда дIайийнача гороха, дIаювргья помидораш. Цул совгIа правлене конторан фермаи помещенеш цIенъеш, ковнашка лостам беш, гаьнаш дIайогIаш къахьегаргда.

Субботнике 800 сом маьха балхаш де лерхI. Из деррига ахча иттлагIча пятилетка фонде юкъедохийтаргда.

О. АЛИМСУЛТАНОВ,
Шалински района «Южный» совхоза партийни организаце секретарь.

* * *

И. Заболотне цIерагIча республиканески книжни типографе чуэоаллача хьалгеха йоалл хоза кийчъяь йола «Массаза а — коммунистически субботнике гIо!» яха лозунг.

В. И. Ленин ваь 108 шу дизара сийна укх шера 22 апреле Еррисоюзни субботник дика чакхдаккхара Москверча хьалхалаттача предприятешкарча болхлой инициатива дег тIара къоабалъеш хьаллаьцар цехашка яьча собранешка, типографе хиннача митинге.

Цехашка болх беш хургва 138 саг. 22 апреле 2 эзар сома журналаши изобразительни искусства продукции арахеца лаьрхIад наборщикаша, линотиписташа, печатникаша, переплетчикаша. 50 гаргга саг хургва город цIенъеча, тоаеча дакъа лоацаш.

— Цу дийнахьа тIатеIIа болх бе беза вай, дукхха дукхагIа арахеца еза тIехдика йола продукци, — аьлар офсетни участка печатника, коммунистически къахьегама ударника, Къахьегама Цlеча Байракха ордена кавалера Э. А. Чирикина.

Цун тIахьехам хьаллаьцар печатникаша В. П. Коноваленкос, В. И. Гасникова, С. В. Дадаевас, шлифовальщика В. А. Гериханова, переплетчицас С. Д. Эльмурзаевас, наладчика З. Х. Мусаева, кхычар.

Типографе болхлоша доккхий социалистически декхараш тIаийцад.

ХIанз типографи йолча Субботников яхача улица тIа 1920 шера 1 Мая город Грозне эгтара хьалхара коммунистически субботник хиннад. Из иштта хилaро кхы а чIоагIагIа айду тха хьинар. Типографе массавола къахьегамхо, инженерно-технически болхло тIехдика болх беш хургва «ЦIе шоаттди» долча 22 апреле.

В. ВОРОБЬЕВ,
типографе партбюро секретарь.

КИЙЧО ЕШ БА

«ЦIе шоаттди» хургдолча дийнахьа болх бе 500 совгIа саг араваргва Надтеречни района «Гвардейский» совхозе. Механизатораш комбайнаш тоаеш хургва, 50 гектара тIа горох дIаювргья кхаш леладераша. Юхебисачар лостам бергба ковшка, дIайогIаргья тайп-тайпара гаьнаш, кIотарташ.

— Деррига 1000 сома маьха балхаш дергда. Цу дийнахьа даьккха ахча иттлагIча пятилетка фонде дIачудала соцам баьб оаха, — йоах совхоза директора Решидов Сайд-Мухьмада.

Ц. МУХТАРОВ.

РСФСР КОНСТИТУЦЕ ПРОЕКТ ЮВЦАШ

ХАМ БЕШ ХИЛА ВЕЗА

Къахьегамхой вахар эргадаккха Сийлахь-боккха Октябрь болабенна хьалхара денош дагадоагIача тхона, йоккхагIйолча ноахала вакалашта, РСФСР Конституце проект Iомаяро къаьгга хьагойт мел чIоагIа тоаденнад Коммунистически парте хьалхлеща бухь билла ший сийрдача кхоаненга йодача вай общества вахар.

Сона къаьстта тоам беш, са син гаргга я къамий цхьатарра бокъонаш хиларах, хIара къам шийи мотт, культуреи искусствои тегIакхувла бокъо йолаш да яха дIакхайкаду статьяш. Цу дешай маIан ше ма-дарра кIоарга кхетаде хала да кхыдола вахар бIарга ца дайнача сага. Сай иштта ала йиш йолаш хет сона. хIана аьлча Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци яьнначаре нохчийи гIалгIайи къамаш, пачхаьа Россе дуккха кхыдараш санна, хир хьда доалача дIакхоачаш лаьтталга сайна бIаргадайнадаь.

Се педагог хиларга хьежжа, са теркам тIаозаш я мах тела а ца безаш юкъера дешар Iомаде бокъо хиларал совгIа, кагирхой из дешар чакхдаккха декхарийла беш йолеи кагирхошта шоай дегашта ловш йола проффесеш караерзае лоIам луш йолеи проекта тIара статьяш.

Масала, царех я Конституце проекта 43 статья. Цхьабакъда дешара сердалонах пайда эца кагирхошта бокъо яларца цхьана, цу статья тIа кагирхой цу бокъонех хам бе, учебникаш, дешара пособеш кхомбеш леладе декхарийла беш дола дешаш тIатехача бакъахьа хет сона.

Т. МАЛЬСАГОВА,
Нохч-ГIалгIай пачхьалкхен университета доцент, исторически Iилмай кандидат.

Болхлоша дег тIара къоабалъю

Берригача мехка санна дIадаха шу диплургдоацаш чIоагIа беркатеи хилар тха коллективана а. Советски наха тIаийцар шоай вахара Керттера Закон, деллир Iалаьмате доккха цIей — Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизар. ХIаьта тха заводо республика промышленни предприятешта юкъе вIаштта йиъ кварталагIа хьалхара моттигаш яьхар. Цу шера союзни министерстве гIолла шовза классни моттигаш яьхар, тхона делар яхчан совгIат. ХьалхагIа оаха арахецаш хиннача продукцена вIалла тара йоаца кровельни машинаи, красконагнетательни бакаш хьаелга карадерзадир. ХIанз уж хIамаш серийно арахец оаха.

Дерригача хьокхамашка диллача 1977 шера план кхоачашйир тха завода коллективо, хIаьта планал совгIа цхьа миллион сома маьха продукци арахийцар, къахьегама овсарле пхи процент лакхйир.

Иштта дика къахьег пятилетка кхоалагIча шера а. Ди тIехьа керда толамаш доах тха болхлоша. Укх деношка газеташ тIа араяьннай Российски Советски Федеративни Социалистически Республика кердача Конституце проект. Дегаш чIоагIа гIоздаьнна тIаийцар из тха коллективо. Наха хов РСФСР кердача Конституце проект шоай вахарах, Российски Федераце бахача дуккхача къамех болча наьха вахарах дола лоархIаме документ долга, дерригача къамашта цхьатарра бокъонаш по лулга, цхьатарра декхараш тIадеххилга.

Цох лаьца дувцар кердача Конституце проект ювцаш цехашка хиннача болхлой собранешка. Масала, механически цехе хиннача собране РСФСР кердача Конституце проектах, из лоархIаме пачхахьалкхен документ дувцача а тIаэцача а советски наха лоацача даькъах дийцар завода партбюро члена, цеха парторганизаце секретара Черных Сергея. Цул тIехьагIа къамаьл даьча шлифовщицас Дзаурова Любас аьлар, вай мехках де а доагIаш доккхал деш Российски Федераце Керттера Закон бригада членаша дийшад, аьнна. Цу документо бригада хьинар чIоагIа айдаьд. Партеи правительстваи шоаех еча йоакхонна жоп а луш укх бетта план ханал ши ди хьалха кховчашъе, хIаьта иттлагIча пятилетка кхоалагIча шера план СССР Конституце шу дузача денга кхоачашъе дош делар бригада членаша.

— ЧIоагIа безам тIабаха йийшар аз РСФСР кердача Конституце проект, — аьлар къонача коммуниста Гизатулин Рафика, — из са а со санна болчар а Конституци я. Цудухьа дег тIара къоабалъю аз из. Аз низ кхобергбац кхы а дикагIа къахьегара. Дош лу планал совгIа тIехдика 1500 оатхал хьае.

Гизатулин Рафик цо аьнначох теша мегаргволаш саг ва. Из ва коммунистически къахьегама ударник, 1977 шера социалистически яхье котваьннар. ХIанз 1978 шера йиълагIча квартала чотагIа болх бу цо.

Митинге цехерча кхалнаьха (хIаьта механически цехе уж маIача нахал дукхагIа ба) цIерагIа къамаьл дир токарий бригадира Евлоева Мадинас. Даим шоай йоакхо ярах, маIача наха нийсса кхалнаха бокъо яларах партена баркал аьлар цо. РСФСР кердача Конституце проекта жоп а луш цун бригадо лаьрхIад квартала план ханал пхи ди хьалха кхоачашъе, хIаьта укх шера план 15 декабрь хьатIакхоачаш кхоачашъе.

Гулбеннараша раьза хинна тIаийцар цу цеха начальника Цуров АртагIа Баьтарбика даь къамаьл. Тахан вай ювцаш яр санна йолча йоккхача событеша айду болхлой хьинар, план тIеххкховчашъяра, арахеца продукци дикагIа хилийтара оарцагIдоах вай, аьлар цо.

РСФСР кердача Конституце проект ювцаш иштта болхлой собранеш хиннай зIамигача серой участке, инструментальни, литейно-прессови, № 43 йолча цехашка. Цига къамаьлаш даьраша къоабалйир Конституце проект, дош делар Даьхен низ чIоагIбара кхы а хьинарегIа къахьега, даим шоай йоакхо ярах Коммунистически партеи Советски правительстваи баркал аьлар.

Х. МЕСТОЕВ,
ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» завода партбюро секретарь.

ДIАЕ ЙОЛАЬЙ ГОРОХ

КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмона жоп луш план 24,7 центнер йолаш укх шера хIара гектара тIара 28 центнер ялат чуда социалистически декхар тIаийцад Грозненски района «Атагинский» совхоза кхаш леладераша. ХIаьта лаьрхIар кхоачашдар духьа ма-хулла тешамегIа лард йолла гIерташ къахьегаш а ба хIанз. Иштта, 3160 гектара тIа гурахьа дIайийна культураш я цу боахаме. Царна укх деношка шоллагIа подкормка йир хIара гектара тIа 1,5 центнер кхоачийташ фосфорни, азотни, калийни, удобренеш.

Укх бIаьсти ялата — 700, силос кийчъяра 720 гектара тIа хьажкIаш, 300 — горох, 50 — овес, 200 — доакъара лаьрхIа кенаца цхьана горох, 120 гектара тIа генараш дIаде дезаш ба совхоза механизатораш. Уж балхаш дIадоладара дика кийчо а яь, 21 марте горох дIае арабаьлар уж. Ипатовски методагIа вIаштIехьбаьккхаб болх.

Хьалхашка латта декхараш кхоачаш ца деш цхьаккха механизатор вац. ХIаьта къаьстта хьинаре къахьег Ислангиреев Хьамзата, Сугаипов Мохьмада, Самбиев Вошас.

Сатессача дениз боад къовлабаллалца болх беш юкъера лаьрхIача 40 гектара тIа горох дIаюв цар, смении норма 29 гектар йолаш.

ДIадувш латта деррига фу цхьоалагIча класса да.

Х. МАГОМЕТОВ.

ДОККХАЧА СОВГIАТО ДОГ УРАОТТАДУ

ГОРОД ГРОЗНЕНА КПСС ЦК, СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТА, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК КАРАРА КАРА ТЕЛА ЦIЕ БАЙРАКХ ДIАЯЛАР

Дегашта чIоагIа тоам хулаш тIаийцар Грозне къахьегамхоша Нохч-ГIалгIайчен столицана КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК карара кара тела ЦIе байракх яларах бола хоам. Из ба производства эффективности балха дикали айяра, юбилейни шера халкъбоахама план тоаме кхоачашъяра тIехьа лелаяьча Еррисоюзни социалистически яхье доккхагIа хьокхамаш гойтача промышленни предприятей, гIишлоний, транспорта коллективай къахьегама баь боккха мах.

Самардийнахьа кердача театре хилар из доккха совгIат Грозненa дIадалара хетаяь социалистически яхье котбаьннарий собрани. Собрани хьайийлар халкъа депутатий Грозненски городской Совета исполкома председатела **В. М. Шамардина.**

Къамаьл де дош лу КПСС ЦК членалла кандидата, парте Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара **А. В. Власовна.** Цо аьлар, города КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК карара кара тела ЦIе байракх дIаялaро тешал ду КПСС XXV съезда решенеш кхоачашъеш грозненцаша тIагIертта къахьегаш хилара. Къахьегама берригача турпалашта балха тIа цар денал гойтарах баркал а аьнна А. В. Власова собране хиннараш, города берригa къахьегамхой башха-дика котало яккхарца даькъала а бийцар, иттлагIча пятилетка заданеш кхоачашъяра лоаттабеча къовсаме цар керда коталонаш яхар ловш хилар лIа а аьлар.

КПСС ЦК, СССР Министрий Совето, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК тIадилларах, собране хиннараша чIоагIа тIоараш детташ, города викалашка цо дIаелар карара кара тела ЦIе байракх.

Цул тIехьагIа къамаьл дир парте Грозненски горкома хьалхарча секретара **Н. И. Семенова.**

— Грознена КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК карара кара тела ЦIе байракх ялар городской партийни организаце вахаре белггалара событи я, — аьлар цо. — Из къахьегама коллективаша, яхье хьалхалаттача эзараш, эзараш болчар шоаш ца кхобеш баьча балха, сийлен гIулакхийи карагIдаьннарийи баь боккха мах ба.

ДIадаха шу болхлоша денал, творчески инициатива, новаторство гойтара беркате шу дар. Дикка тоабеннаб социалистически яхьа чулоацами цох хьахулари, лакхъеннай цун эффективность.

Города къахьегамхоша ханал хьалха, 27 декабре кхоачашйир промышленни продукци маьхала яккхара шера план. Планал совгIа потребителашка из дIаяхьийтай 136 миллион сома маьха. ТIеххкхоачашъяьй къахьегама овсарлеи заданеш, дикала лакхехьара категори йола изделеш 6,2 процент дукхагIа а хиннай маьхала йоахача ерригача продукцех дуьлагIдола дакъа а да.

Бакъда карагIдаьннар тоъам болаш дац. Цул а совгIа, из керда мулаш дахара, пятилетка кхоалагIча шера кхы а доккхагIа хьокхамаш дахара дола лагIа мара дац.

Доккха совгIат даларах баркал оалаш собране къамаьлаш дир «Красный молот» завода комплекснi бригада бригадира **Н. Г. Рыженкова,** Н. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода цеха начальника **С. Д. Дацаева,** СМУ-7 партийни организаце секретара **Л. А. Козловас.** Цар аьлар партеи правительстваи деннача совгIата жоп луш тIагIертта къахьега кийча болга, пятилетка кхоалагIча шера кхы а доккхагIа толамаш дахара низ а хьинар а шоаш кходергдоацилга.

Собране хиннараша Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитетага, СССР Министрий Советага, ВЦСПС-га, ВЛКСМ ЦК-га моаршал дохьийта Письмо тIаийцар.

Н.н. Р. А. ВАНСОВИЧА, А. А. СУСОЕВНА, В. А. ЮНАШКОНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума
УКАЗ

Дуккхача шеращка республика энергетика предприятешка беркате болх барах, общественни балха юкъе хьинаре дакъа лацарах Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума **Сийлен грамота** лойла:

Вансович Раиса Андреевнана — «Грозэнерго» РЭУ ТЭЦ-2 гIонна йолча турбинни оборудоване машиниста-обходчика.

Сусоев Анатолий Александровича — «Грозэнерго» РЭУ ТЭЦ-2 котельни цеха воккагIволча машиниста.

Юнашко Владимир Антоновича — «Грозэнерго» РЭУ малхбузехьарча электрически сетей электрослесара.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный, 1978 шу, 20 март.

НОВ. М. Л. БЕЛЕНКОНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума
УКАЗ

Общественни балха юкъе хьинаре дакъа лацарахи КПСС мугIарашка вола 50 шу дизарца дувзаденнеи Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума **Сийлен грамота** лойла **Беленко Михаил** Лазаревича — персональни пенсионера.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный, 1978 шу, 21 март.

ЛЕНИНГРАДСКИ ОБЛАСТЬ. Укх шера эгтара дукхагIа — 1400 тонн гаргга баьцадаараш чуденад «Лето» яхача ленинградски объединене коллективо. Из мехка эгтара хьалхара къайлача груйте баьцадаараш леладара вIашагIъелла специализированни фирма я. Из вIашагIъеллай ялх шу хьалха пхе совхоза база тIа, хIаьта хIанз цун я 100 гектар гаргга теплицаш. Объединене продукци я нарсаш, томаташ, хоха буц, сельдерей, петрушка, салат.

Теплицашка оттаяьй хIанзара оборудовани, баьцадаараш кхеду тайп-тайпарча механизмаши автоматийи новкъостал ца.

Фирма — из йоккха конвейер я: цхьайолча подразделенешка хIанз хIамаш дIаюва ба, хIаьта вокхар тикашка йохка дIаихьийтай тонаш нарсаш.

Укх шера «Лето» яхача объединене 28 эзар тонн гаргга баьцадаараш довларгда.

СУРТА ТIА: комсомолка Попова Тамара — фирма кердача подразделене — шампиньони комплексе продукцена упаковка еш я.

О. ПОРОХОВНИКОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

КАДРАЙ БЕХКТОКХАМ АЙБУ

Кулгалду кадраш хьалахара, дІанийсъяра, хьалкхеяра дешашта халдаиза уйла тІаухийт КПСС Шелковской райкомо, парткомаша, партийни бюроша. Парте райкоме а юххьанцарча партийни организацешка а йолаш я кадраш кийчъяра, цар балха говзал айяра оттаяь перспективни планаш.

Кадрашца бу болх бовзара тоъам болаш да тІехьарча шин шера КПСС райкома бюро, пленумашка дийцачох дола дешаш хьоахадича:

— Района колхозаши совхозаши юкъерча звенон, механизаторий, кхыча массови профессей кадрашца чІоагІъяр мишта латт а парте Ростовски обкома хьакъехьа КПСС ЦК баьча соцамга хьежжа из болх тоабара де дезарех а;

— Ленина цІерагІча колхоза парткомо кадрай резерваца беча балхах;

— Района кулгалдеча кадраштеи специалисташтеи аттестаци елга мишта латти из болх дІахо тоабара де дезараши;

— Кулгалдеча кадраша лекционни пропаганде дакъа лацарах;

— Къалнахах йола кадраш хьалахарен хьалкхеярен хьакъехьа Червленски винзавода парторганизаце беча балхах, кхыдараш.

Дувцаш дола дешаш парте райкомен юххьанцарча парторганизацешкен кІоаргга довз, шерра дувц, гучадаьнна кхоачамбоацараш дІадахара тІаерзаяь мероприятеш увтта а ю чакх а йоах. Цо гІо ду кадрай состав дикагІа хьийта, резерв хьалкхее, кадрашца беча балха дикагІа йола опыт дІайоаржае, района боахамий коллективашта хьалхашка латта декхараш кхоачашде.

1977 шера района колхозашеи совхозашеи Іалама хьалаш дика доаццаче а, хІара гектара тІара 22,1 центнер ялат даькхар.

Хьайбай боахаме къахьегараша иттлагІча пятилетка шин шера шурех тхах даккхара план 1977 шера 7 ноябре кхоачашйир.

ИйслагІча пятилетке шера юкъера, лаьрхІача дІадахача шин шера районо дукхагІа декхад дулх — 9 процент, шура 45, тха — 14 процент.

Района промышленни предприятеша пятилетка шин шера валовой продукци арахецара план 106 процент, из маьхала яккхара — 104 процент, къахьегама овсарлен — 116 процент кхоачашъяьй.

Шелковской районе хьахинан теркам тІаоахийта а хьаІомае а мегаргйола кулгалхоштей специалисташтеи аттестаци яра система. Парте райкомен боахамашкен вІашагІъеххаи аттестационни комиссеш. Аттестаци чакхйоаккхача доккха дакъа кхоач юххьанцарча партийни организацешка. Аттестаци ялалехьа кулгалхошцеи специалисташцеи къамаьлаш ду. Цу къамаьлаша гІо ду планаши социалистически декхараши кхоачашдарах бола цар бехктокхам айбе, социалистически яхь дІахо йоаржаяра дола цар хьинар, идейно-теоретически боарам, балха говзал айе, коллективе беча политически балха юкъе доккхагІа дакъа царга лацийта. Парторганизацешкарча аттестационни комиссеша аттестаци ечарех дола деррига документаш увттаду, царех доаха балха а политически а гІулакхаш шоаш ма-дарра белгал а деш. Аттестаце итогаш ювц партийни собранешка, парткомийн партбюрой заседанешка, цига чІоагІъю кулгалхойн специалистийн шоай творчески планаш.

Парте райкомо е еза терко ю партийнин паччахьалкхени дисциплина чІоагІъяра. Массаза а КПСС райкома бюрошка, партийни собранешка дувцаш да коммунисташа шоай балха тІара декхараш кхоачашдарах дола дешаш, кулгалдеча кадрай балхах йола отчеташ, парте Устав коммунисташа кхоачашъярах йола отчеташ. Цига хьинаре дакъа лувц коммунисташа, къамаьлаш дечар критика ю мугІаререча, а кулгалдеча а болхлошта.

Резерве болча болхлой списокаш хІара шера хьожа а хьожаш чІоагІъю парткома, партбюро заседанешка. Резерве дІаязъю кандидатураш шерра ювц администрацеи общественни организацешеи цхьана.

Резерве йола кадраш дикагІа йовзара уж тохк практически балха тІе, балха тІа воаччача сага метта ханна хьежабу уж, цкъарчоа кхоачашде аьле декхараш тІадехк, уж юкъеувз КПСС райкома пленумашка, бюро, юххьанцарча организацей парткомашка, партбюрошка дувца оттаду дешаш кийчдеча. Цул совгІа резерве бараш дешаш ба квалификаци лакхъяра школашка, предприятей, учреждений, колхозий, совхозий кулгалхой квалификаци лакхъяра институташка, хІаьта къаьст-къаьста бараш парте райкомо могабу вузашка. КПСС ЦК-арча ЗВГПШ деша баха.

БехктокхамегІа болча балха тІа вахара лакхвеш вар шетІа а волаш цун кандидатура ювц КПСС райкома бюро, парткомий, партбюро заседанешка. Цига балха тІа лакхвеча новкъостага духхьала дІаоал замечанеш, цо дича бакъахьа дар, болх дикагІа бара фу де деза могаду.

Районни партийни организаце хьал а кхебаь, доккхагІча балхаш тІа а хьожабаь шоаех доккха дика организаторски политически гІулакхаш хьагойта кулгалхой дукха ба районе. Уж ба Фоньева Галина Герасимовна — «Путь к коммунизму» яхача колхоза председатель, Пототня Дмитрий Васильевич — «Красный пахарь» колхоза председатель, Ерик Борис Алексеевич — «Шелковский» госплемзавода директор, Мащенко Екатерина Васильевна—«Бурунный» винзавода директор, Бузуртанов Магомед Османович — Ленина цІерагІча колхоза механизаце цеха начальник, Бисеров Иван Васильевич — района керттера ветеринарии лор, иштта кхыбараш.

Районе йоакхо ю кадрай экономически, юкъарча дешара, марксистско-ленински образоване. Укх шера лакхерча дешара заведенешкен техникумашкен дешаш 87 саг ва, царех 40 саг колхозийн совхозийн стипендиаташ ба. Районе болх беш я марксизма-ленинизма лардий 31 школа, юххьанцара 23 политшколен 23 семинарски группей. Цар чулоац шин эзари ах эзари гаргга саг. Экономически дешара болх беш я «Экономически знане лардий», «Социализми къахьегами», «Балха эффективности дикали айяра хьалха латта опыт Іомаю» 57 школа. «Кулгалхочун къахьегам» Іомабу ялх семинарски группа, кулгалхоштеи керттерча специалисташтеи лаьрхІа шиъ семинарски группа я парте райкоме болх беш. Цар массане а чулоац 3417 саг.

Экономически школашка, коммунистически къахьегама школашка, семинарски группашка программни материалаца цхьана Іомаю Ростовски областа, Краснодарский Ставропольский край, Молдавски ССР, Дагестански АССР дикагІча боахамий балха опыт. Цу боахамашка баха йиинаб района боахамий кулгалхой, специалисташ, мугІарера болхлой.

Парте райкомен юххьанцарча партийни организацешеи кадраш хьалахара, дІанийсъяра, хьалкхеяра йоакхо ярца цхьана айбу цар балхах бола бехктокхам, царгара хьадеха доагІар чІоагІа хьадех. Ханханнахьа анализ ю боахамий балха. Итогаш ювц партийно-боахама актива партийни собранешка, боахамий коллективай собранешка.

Бакъда районе хІанз а йолаш я шоай планех а социалистически декхарех а ца лоархІаеш йола коллективаш. Царех я «Чеченингушводремстрой» треста ПМК, ЧИКС ПМК, РСУ.

Района колхозашка бе боагІа болх бац керттерча производственни фондаех бизза а дикагІа а пайла эцара. Капитальни гІирсаш хьалдара хьежаю средстваш караерзаяра.

Юрта боахаме боагІача боарам тІа яц лаьтта лелалара культура, Ялаташ дІадувча, царна Іуйал деча дукха кхоачамбоацараш да. Хьайбай боахаме тоъам болаш пайла эцац маточни хьайбаех, хьайбаш Іаьхара дусаш, довш моттигаш дукха я. Къаьстта во латт из болх Ленина цІерагІчеи Менжинске цІерагІчен колхозашка. Царна дола керттера бахьанаш да цу боахамашка кадраш дІанийсъяра а хьалкхеяра а болх во вІаштІехьбаьккхалга. Из бакъдара цхьа масал доаладича тоъаргда. КПСС райкома бюрос ший заседане дийцар Ленина цІерагІча колхоза парткомо кадрай резервашца болх мишта бу. Бюрос баьча соцам тІа белгалдаьдар цу хьакъехьа долаш дола кхоачамбоацараш дІадахара наькъаш. Бакъда из соцам колхоза парткома заседане а коммунистий собране а байцабац, из кхоачашбера мероприятеш а оттаяьяц, хІаьта парте райком хьежаяц ший соцам парткомо кхоачаш мишта бу. ХІаьта цу тайпара кадрашца беча балхах хьахиннар лакке дийцар да.

Кадраш, къаьстта кулгалдераш хьалахара, дІанийсъяра, хьалкхеяра дикка опыт Іоаяь яле а КПСС Шелковский райкомо цу хьакъехьа де дезаш дукха балхаш да хІанз а. ХІаьна аьлча, района халкъа боахама цхьаболча специалисташ шоай балха творчески планаш йоацаш ба, Іилманеи хьалхалаттача опытан карагІдаьннар производствана юкъедоаладелга мела лел, производства технологи эргаькхха тоаелга сихдац. Дика дІаотталанзе да юкъера звено специалисташца чІоагІъелга.

Т. ТУГАНОВ.

КЕРДАДАРАШ ЛЕХАШ

Укх тІеххьарча шерашка халдаиза паччахьалкхен плани тІанийпа социалистически декхарашк тІеххоачашдеш хьайозагІа Карабулакски химически реагентий завода коллектив. Цо доахача къахьегама толамашта юкъе диза дакъа лоац предприятерча рационализатораша. Цар дІадахача шера кийч а яь производствана юкъейихьар 29 рационализаторски предложени. Уж тІаерзаяь яр къахьегама хьалаш тоадара, зехьа йовш йола балха ха кІезигъяра, арахеца продукци дукхагІеи дикагІеи хилийтара.

Заводерча рационализатораштa юкъе дикагІа лоархІачарех ба энергомеханически отдела начальник Горбоконь Владимир Иванович, котельне начальник Рудыкин Николай Васильевич, химически реагентий цеха начальник Самойленко Александр Яковлевич, технологически оборудованена ремонт ю слесарь Еремкин Виктор Евгеньевич, газоэлектросварщик Нудиов Василий Васильевич, тІахьожача-бустама приборий цеха начальник Кузин Владимир Николаевич, кхы дукхабараш а. Цар кийч а яь производствана юкъейихьача духхьала йиъ рационализаторски предложене шера предприятена беш бола пайда 24730 сом да. Цо къаьгга хьахьокх цар кийч а яь производствана юкъейихьача ерригача рационализаторски предложенеша мел боккха пайда бу предприятена.

Боккхача маьхера рационализаторски предложени я рационализатора Рыбин Владимир Петровича кийчъяьр. Цо еннача предложенех Іанарца болх беш хинна яьш технически хица болх бе доладелар. Духхьала из предложени производствана юкъейоалаярах шера завода коллективана хула пайда 6922 сом да. Рационализатора Горбоконь Владимир Ивановича енна рационализаторски предложени а производствана боккха пайда беш хилар. Цо еннача предложенех мукх ца дуача болатах хозспособах хьае йолайир 50 кубически метр чуйола емкосташ. Цу предложене шера беш бола пайда 7162 сом да.

Рационализатораша В. П. Рыбина, М. В. Иванова еннача шин рационализаторски предложенех хьайир конденсат потребителашкара хьанйяра йола устройство, потребителашкара котельне хьачуйоагІа чІоагІа конденсат химически цІенъяра йола устройство. Цу шин предложене шера паччахьалкхенна 10646 сом пайда бу.

КарагІдаьнначох кхоачамбаь Іеш оамал яц кердачунна тІакхувш болча завода болхлой. Цар доккхий декхараш тІаийцад пятилетка кхоалагІча шера я. Хан-ханнахьа технически советон ВОИР советой беча балха ладувгІа лаьрхІад, иштта хьажараши конкурсаши чакхъяла лаьрхІад, завода цехашта юкъе шерра социалистически яхь йоаржаяь, рационализатораша беча балха тІахьожам лоаттабергба. ДикагІйола опыт халданза дІа-юха луш хургба рационализатораш.

Г. ГАПОТЧЕНКО.

Аргунски «Пищемаш» завода комсомольцашеи кагирхошеи тІагІергта къовсам лоаттабу пятилетка хьалхарча кхаь шера задани СССР керда Конституци тІанийца шу дузача денга кхоачашъяра. Цу даькъе яьржача социалистически яхье халданза хьалхалаттачарех цаІ я токарь, комсомолка Барзукаева АсмаІ. Ше кийчъю продукци цхьаккха тайпа сакхат долаш хилийтац цо. ХІара сменагІа нормаш 110 процентал чухьнахьа кхоачашъяп АсмаІас.

СУРТА ТІА: токарь А. Барзукаева.

И. ПЛИЕВА сурт.

Нохч-ГІалгІай хьун боахама управлене предприятешта юкъе укх тІеххьарча шерашка хьалхалаттачарех цаІ я Ермоловски леспромхоза коллектив. Цхьа бутт дІабахийтац цо паччахьалкхен плани тІанийца социалистически декхараши тІеххоачаш ца деш.

Цига къаьстта дика болх беш хиларца белгалбаьнна ба коммунистически къахьегама ударникаш Макаев Іарби, Халидов Іалаудин. Барайтта шу дизад цар цига балха моттиг ца хувцаш къахьега. Цхьа ди дІадахийтац шоай сменни нормаш дикка тІеххоачаш ца еш.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа) І. Макаеви Іа. Халидови.

Я. ЦУЕВА сурт.

Кердача обрядашта шерра пропаганда

Чакхъяьннача «Знание» общества Іилман атеизма пропаганда яра йолча Іилма-методически совета заседане дийцар республике дьпца дувзаденна доаца керда обрядаш. цІейш вахаре шерагІа юкъеихьара лектораштa хьалхашка латтача декхарех.

Дукха хи йоацаш г. Краснодаре «Советски обрядаши наха коммунистически кхетам баlара цар деча новкъосталахь» аьнна яьча семинаре дакъа лоацаш хиннача Нохч-ГІалгІай исторе, социологеи филологеи Іилма-тохкама института Іилман секретара А. А. Каратаевей, цу института социологеи атеизмаи сектора заведующе Ю. А. Айдаевей цун балхах лаьца хоамаш дир.

Республике керда советски обрядаш, цІейш вахаре кхухьача карагІдаьннача цхьадолча гІулакхех дийцар республика культура министерства методкабинета заведующе Х.-А. А. Берсанова.

Дувцача дешах лаьца иштта къамаьлаш дир укхаза Нохч-ГІалгІай исторе, социологеи филологеи Іилман болхлочо С. Ц. Умарова, историй культурай памятникаш лорадара йолча республикански общества методиста, исторически Іилмай кандидата А. Т. Шамилева.

Дийцача деша итог еш Іилма-методически совета председатела заместителa Е. П. Кавнацке белгалдаьккхар кердача советски цІейшта, обрядашта шерагІа лекционни пропаганда е езаш хилар, цу даькъе керда советски обрядаш вахаре кхахьара йолча республикански комиссена хьинарегІа новкъостал де дезаш хилар. дьпца дувзаденна доаца керда обрядаш, ритуалаш хьаяра сценареш оттаянза ярг ца хилар.

С. ШАБИЕВ.

СОВГІАТАШ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН!

СССР Лакхехьарча Совета Президиумо 1978 шера 1 марта арадаьннача УказагІа 1977 шера плани тІанийца социалистически декхараши кхоачашдеча толамаш дахарах СССР мехкдаьтта промышленноста объединешей, предприятей, организацей болхлойи мастерийи йоаккхача группана СССР Къахьегама Сийлен ордени медалаши еннай, цу даькъе Нохч-ГІалгІай АССР гІолла:

КЪАХЬЕГАМА СИЙЛЕН III СТЕПЕНА ОРДЕН

Абозин Виктор Александровича — бурув тохара балхий Малгобекски управлене бурувдеттачоа.

Акимов Павел Петровича — бурув тохара балхий Карабулакски управлене бурувдеттачоа.

Артемьева Валентина Александровнана — бурув тохара балхий Октябрьски управлене оператора-коллектора.

Барханоев Хьатой Ахьмада — «Грознефть» яхача производственни объединене технологически транспорта Малгобекски управлене автомобила водителa.

Баскакова Валентина Абрамовнана — бурув тохара балхий Грозненски управлене оператора-коллектора.

Беляев Александр Алексеевича — Вознесенски газ чакхйоаккхача завода Карабулакски производства прибориста.

Бисултанов Саим Дагаевича — бурув тохара балхий Старогрозненски управлене бурувдеттачоа.

Блохина Полина Ивановнана — Къилбаседа-Кавказски магистральни нефтепроводий управлене «Ишерский» товарин мехкдаьтта дІачудеттача станце оператора.

Бочаров Александр Степановича — «Грознефть» яхача производственни объединене технологически транспорта Грозненски управлене автомобила водителa.

Бурдухов Муса Талиевича — «Малгобекнефть» яхача мехкдаьттеи газаи йоаккхача управлене скважинашта лаьттан кІала ремонт еча оператора.

Буржинский Виктор Александровича — Грозненски ремонтно-механически завода инструментальни участка слесара.

Гречаный Анатолий Григорьевича — «Октябрьнефть» яхача мехкдаьттеи газаи йоаккхача управлене скважинашта капитальнии лаьттан кІален ремонт еча цеха бурувдеттачоа.

Джабраилов Сайпудин Абуезидовича — бурув тохара балхий Карабулакски управлене бурувдеттачоа.

Дудиев Сергей Михайловича — бурув тохара балхий Грозненски управлене бурувдеттачоа.

Зюзелев Семен Михайловича — Карабулакски химически реагентий завода слесара.

Ибрагимова Мария Сембиевнана — «Грознефть» яхача производственни объединене гІишлон-монтажни управлене камеищицана.

Иваникин Иван Григорьевича — «Старогрознефть» яхача мехкдаьттеи газаи йоаккхача управлене лаьттан кІален капитальнии ремонт яра скважинаш кийчъеча оператора.

Исраилов Элисолта Успановича — бурув тохара балхий Горячеводски управлене буровой установкай машиниста-дизелиста.

Касумов Курбана — «Октябрьнефть» яхача мехкдаьттеи газаи йоаккхача управлене мехкдаьттеи газаи яккхара оператора.

Крыжная Людмила Владимировнана — Вознесенски газ чакхйоахача завода компрессорни установкай машиниста.

Кубченко Николай Павловича — Н. Ф Гикало цІерагІча «Горскнефть» яхача мехкдаьттеи газаи йоаккхача управлене мехкдаьттеи газаи яккхара оператора.

Куценко Петр Леонтьевича — бурув тохара балхий Грозненски управлене вышкомонтажника.

Кучерявенко Александр Филипповича — «Грознефть» яхача производственни объединене оборудованена ремонт еча база слесара-сборщика.

Медов Сайта Къазбика — бурув тохара балхий Малгобекски управлене бурувдеттачун гІонча.

Мельник Иван Даниловича — «Грознефтегаз» яхача мехкдаьттагазовн управлене слесара.

Морозов Алексей Михайловича — бурув тохара балхий Старогрозненски управлене бурувдеттачоа.

Немой Анатолий Дмитриевича — «Малгобекнефть» яхача мехкдаьттеи газаи йоаккхача управлене скважинашта лаьттана кІала ремонт еча оператора.

Рублева Валентина Митрофановнана — «Старгрознефть» яхача товарин мехкдаьттеи газаи йоаккхача управлене оператора.

Рыбалко Раиса Георгиевнана — Н. Ф. Гикало цІерагІча «Горскнефть» яхача мехкдаьттеи газаи йоаккхача управлене мехкдаьттеи газаи яккхара оператора.

Сайханов Сайдахмет Межидовича — «Грознефть» яхача производственни объединене технологически транспорта Октябрьски управлене автомобила водителa.

Сальникова Нина Ивановнана — «Грознефть» яхача мехкдаьттагазови управлене технологически установка оператора.

Сердюков Александр Васильевича — «Грознефть» яхача производственни объединене технологически транспорта Ташкалински управлене автомобила водителa.

Смолий Виктор Федоровича — «Грознефть» яхача производственни объединене технологически транспорта Старогрозненски управлене автомобила водителa.

Тамазов Владимир Дмитриевича — бурув тохара балхий Горячеводски управлене буровой мастера.

Хирьянов Иван Владимировича — «Сунжанефть» яхача мехкдаьттеи газаи йоаккхача управлене скважинашта капитальни ремонт еча бурувдеттачоа.

Шалимов Леонид Владимировича — Къилбаседа-Кавказа промышленни района гуччахьара газовни мехкдаьттаи фонтанаш ца хилийтаран уж совцаяран йолча Грозненски отряда респираторщика.

Шевченко Василий Николаевича — «Грознефть» яхача производственни объединене тампонажни контора цементировочни агрегата мотористa.

Ширина Антонина Ивановнана — «Старогрознефть» яхача мехкдаьттеи газаи йоаккхача управлене насосни станце машиниста.

«ЗА ТРУДОВУЮ ДОБЛЕСТЬ» ЯХА МЕДАЛЬ

Гагиева ИбрахІима Хьавайна — «Малгобекнефть» яхача мехкдаьттеи газаи йоаккхача управлене гІишлон-монтажни участка штукатура-маляра.

Магомаев Лаьчийна — «Грознефть» яхача производственни объединене технологически транспорта Грозненски управлене автомобила водителa.

Магомерзоев Юрий Мусаевича — бурув тохара балхий Октябрьски управлене электромонтера.

Мазур Виктор Ивановича — «Грознефть» яхача производственни объединене оборудованена ремонт еча база электрогазосварщика.

Масаев Сайдхьасана — «Грознефть» яхача производственни объединене технологически транспорта Ташкалински управлене тракториста.

Матущенко Виктор Ивановича — «Грознефть» яхача производственни объединене технологически транспорта Октябрьски управлене автомобила водителa.

Туриева Анна Константиновнана — «Старогрознефть» яхача мехкдаьттеи газаи йоаккхача управлене мехкдаьттеи газаи яккхара оператора.

«ЗА ТРУДОВОЕ ОТЛИЧИЕ» ЯХА МЕДАЛЬ

Асланов Рафаил Артемовича — «Грознефть» яхача производственни объединене тампонажни контора токара.

Голова Надежда Петровнана — «Севкавнефтегазпереработка» яхача производственни товарни объединене оператора.

Давыденко Иван Никаноровича — «Грознефтегеофизика» яхача треста сейсмически парте взрывника.

Декаев Ваха Яргиевича — «Старогрознефть» яхача мехкдаьттеи газаи йоаккхача управлене электромонтера.

Картоев Абдурахьмана Хьамзата — «Грознефть» яхача производственни объединене технологически транспорта Малгобекски управлене автомобила водителa.

Павлова Любовь Петровнана — бурув тохара Карабулакски управлене прокатно-ремонтни цеха токара.

Плиев Іаьлий Мажита — «Сунжанефть» яхача мехкдаьттеи газаи йоаккхача управлене ремонтно-гІишлон участка плотника.

Шавахов Ажби Магометовича — «Грознефть» яхача производственни объединене нефть» производственни объединене трубноинструментальни база слесара-ремонтника.

ДикагІйола опыт— массанена

КОМПЛЕКСНИ АВТОМАТИЗАЦИ ЯРАХ ХЬАХИННАР

«Грознефть» производственни объединенена чуйоагІача РИТС-шта юкъе йоккхагІеи дукхагІа мехкдаьтта доахачарехи я «Старогрознефть» НГДУ йиьлагІча районни инженерно-технологически служба коллектив. Укхаза тІерча мелашкара мехкдаьтта доахаш я Брагунски, Ястребинни, Правобережни яха кхо моттиги Правобережнера караганочокракски тІоанашкара мехкдаьтта доаха йиьлагІа моттиги. Царна юкъе къонагІчарех я Правобережни яха мехкдаьтта даха доладаь керда моттиг. Укхаза болх беш я дукха мехкдаьтта лу номераш 120, 114, 126 йола скважинаш. ХІанз Тийрка аьтта оагІорахьа а аьрда оагІорахьа а тохкамз бурув тохаш да.

РИТС-е болх беш я мехкдаьтта кІеж етташ йола 17 скважинеи 21 насосни скважиней. Эггара дукхагІа мехкдаьтта лучарех я Брагунски яха «Іаьржа дошув» доаха моттиг. Дийнахьа буси 3200 тонн мехкдаьтта доаккх укхаза. РИТС-а керттерча объектех лоархІаш я промыслови сооружений центральни площадка (ЦППС), мехкдаьтта доахача кхаь моттига юкъе улл из. Цу кхаьннахьара мехкдаьтта хьайдаран кийчдаран лаьрхІа я из объект. ЦППС чуйоагІа групповой сепарационни установка, буферни нефтепарк, мехкдаьтта дІаахийтара йола насосни станци, тІоанашкара хьадоагІеи промсточнии хиш дІакъестадара йола насосни, автоматика системе тоІадаь фо дІателара йола компрессорни установка.

РИТС-е кердача хьисапе къоастадаьд хьайоагІача продукцена сепараци елга. Духхьашха дІадоладаьд укхаза кхаьннахьа гІолла мехкдаьтта чакхдоаккхаш цунца увш йола зене хІамаш, тух дІакъоастаделга. Сепарационни установка латт йиъ горизонтальни сепараторах, хІаьта шоай аргІах царех хІараяр а латт йиъ сепараторах. Цар торо хулийт мехкдаьтта ма-хеттара цІенде.

Инженерно - технологически службе мехкдаьттеи газаи хьагульяра система латт шин телескопически нефтегазомагистралах. Цар сепарационни установке цхьан ханна цхьана дІаухийт мехкдаьттеи гази. Шинтрубни система вІашагІа а елла производствана юкъейоалайир скважинаш болх ца байташ сеца ца яр духьа. Цул совгІа нефтегазопровод ехача дукха мехкдаьттеи газаи зехьа йовши пІи ялар кхерам болаши моттигаш нийслу. Из системa укхаза а чІоагІа накъайоал мехкдаьттеи газаи хьагульяра.

Мехкдаьтта тІоанашкара хьадоагІаш дари промсточнии хиш йиъ резервуарах латтача очистни установке хьачудоагІаш а моттигаш нийслу. Укхаза мехкдаьттах дІакъестаю механически хІамаш, хий. ЦІевдаь хий магистрале гІолла дІа а ухийташ, цул тІехьагІа скважинашкарча мехкдаьтта тІоанашта низ тІалоаттабара чуухийт. Иштта йолча схемах хий дІаухийтача хана цхьаккха тайпа хьовзам хилац, из юкъейоалаялехьа уж санна йола моттигаш каст-каста нийслора. Хий, механически хІамаш дІакъоастаяь цІендаь мехкдаьтта насосашца резервуарашка дІачуухийт. Из болх иштта вІаштІехьбаккхарах зенерча хІамашца гонахьара фо, хиш бІехдайтац.

«Грознефть» объединене а ерригача республике а духхьашха РИТС-4 болх бе йолаеннай комплексно-автоматизированни технологически служба. 1975 шера РИТС-4 комплексни автоматизаци яра йола объекташ хьалъяьяьлар.

Фуд из комплексно-автоматизированни служба яхилга?

Къахьегама овсарле лакхъяра, технико-экономически хьокхамаш тоадара мехкдаьтта промышленноста министерстве чІоагІъяьй мехкдаьтта доахача моттигашкара болх эргабаккхара йола положенеш. Укхаза къаьстта чІоагІа терко еш да комплексни автоматизаци елга дегІакхувлар, технологически процессашта управлении яра автоматизированни системаш (АСУТ) вІашагІъеххар. «Грознефть» объединене мехкдаьттахой йоккха опыт я мехкдаьтта кІеж еттача скважинашта телемеханизаци яра даькъе. ХІанз Горячеводск яхача поселке болх беш я РИТС-4 «ТМ-600 М» яхача телемеханика система диспетчерски пульт. Укхаза гІолла хьеж цхьайтта мехкдаьтта кІеж еттача скважина, кхаь автоматизированни групповн замерни установка, кхаь блочни, кустовой насосни станцеша беча балхага. Пульте гуш хул буферера, турбашта, арахьарен колоннашта юкъерен давлени меллай.

Автоматизированни установка новкъосталца болх бе йиш я мехкдаьтта кІеж еттача пхенне кхаччалца йолча скважина коллектива. Установке меттел диспетчерски пультера а диста йиш я цигара мехкдаьтта меллад хара. Автоматизированни центральни сепарационни установка торо хулийт моттигерча автоматикера технологически режим даим нийса лелае.

Скважинаш телетІахьожам лоаттабеш болх барга яхара гІулакх а дІахо а хьош да. Укх шера Ястребинни яхача моттигера ерригa скважинаш управлене пульте хьахетта хургья. Цига хьалъяь йоаккхаргья кхоъ замерни установка.

Комплексни автоматизаци яро боккха пайда баьб РИТС-4 коллективана. Кходаьд дукха рузкъа, кхычахьа балха ваха йиш йолаш мукъаваьннав 30 саг. Уж кердадараш юкъедоаладарах шера производствана хула пайда 52,5 эзар сом да.

Мишта латт скважинашта гІулакх делга? Телесистема юкъейоалаяьча хьалхарча шерашка устьешка, коммуникацешка а йоккха давлени хулар. Массайолча скважинашка бІарчча дийнахьи буси хІара сменагІа хьожаш хулар цхьацца оператор. ХІанз Брагунски, Ястребинни яхача моттигашка скважинашка бІарчча дийнахьи буси хьожаш йола вахташ дІаяьхай. Царна метта болх беш я лаьрхІа йола машинаш. Цу машинаш тІа ва оператори шофер-оператори. Скважинаша беча балхага хьеж уж, мехкдаьтта Іоухаш моттиг нийслой из кхоачамбоацар дІадоаккх, хувца еза манометраш, штуцераш хувц, скважина йистош лоа, кхы новкъа йола хІамаш дІайоахаш цІенъю. Нефтегазопроводаши промыслови коллектораши малагІча хьал тІа я хьеж. ДІа-юха лелача вахтанеи диспетчерски службанеи юкъе халданза телефонни бувзам хул. ХІара скважине йолаш я телефона йола розетка. Вахта машина тІа я мел эша инструменташ, манометраш, цІи йоаераш, скважинашка хьожаш чакхвалара дола карта, скважинашта, коммуникацешта обвязка яра йола схема тІайола альбом. Мел нийсденнача кхоачамбоацарех зоккхагІволча оператора хоам бу диспетчерски службе, цо де дезар сиха вІаштІехьдоакх.

Хьалха дІадахача шерашка мехкдаьтта кІеж етташ болх беча итт скважина тІа 30-нега ра 40-нега кхаччалца саг хулар къахьегаш. Кердача системагІа виъ воккхагІвола оператори виъ шофер-оператори мара хилац. Къахьегама овсарле дикка лакхъеннай.

РИТС-е вІашагІъелла я мехкдаьтта доаха кхо звено, аварийно-технически цхьа звено, оборудованена текущи ремонт ю группа.

Кхерамеча лелхамеи цІерцеи дувзаденна, хьина авари дІаяккхара дола чоалханеи бехктокхамеи балхаш дара вІашагІъелла я аварийно-технически звено. Из Іалашъяьй сварочни агрегаташца, укхаза къахьегаш ба дипломированни сварщикаш, опытни операторaш. Хьалха дІадахача шерашка хІара звено латтар 4—5 болхлочох, хІанз ерригача звеношка ремонтни балхаш деш я ийс сагах латта цхьа звено. Цуна кулгалдеш ва инженер-технолог.

Оборудованена текущи ремонт яра балхаш, аьлча центробежни насосаштеи компрессораштеи, сварочни агрегаташта, предохранительнии регулировочнии клапанашта, кхыйолча обрудованена текущи ремонт еш 2—3 оператор мара вац. Уж хьалха дІаяхача хана дуккха дукхагІа бар.

Телеуправленеи тІахьожамеи система производствана юкъейоалаярца дувзаденна укхаза къахьегараштa тІалатта бехктокхам боккха ба. Цудухьа беррига операторaш, диспетчераш лаьрххІа юкъера-техически образовани йолаш ба. Болх беш йола скважинаш, керда объекташ РИТС-е дукхагІа яле а къахьегаш бараш кІезигбенаб, уж боагІ-боагІача дІанийсбаь дІаоттабарах, комплексни автоматизаци ярах.

Районни инженерно-технологически служба балха юкъе комплексни автоматизаци йоалаярах укх тІеххьарча кхаь шера доаккхаш дола мехкдаьтта кІезиг ца луш хьадбагІа. Тоаеннай къахьегамеи производственнии дисциплина.

РИТС-4 балха юкъе керда техника кхувларах, производственни процессашта механизаци ярах, организационно-технически НОТ-ен мероприятеш чакхъяхарах зе ца деш, пайда беш къахьегаш хьайоагІа служба коллектив. ХІара бетта кхоачашъю паччахьалкхен плани тІанийца социалистически декхараши. ДІадахача шера планал совгІа цо даьккхар 10,8 эзар тонн мехкдаьтта, планагІа лаьрхІачул ши процент кІезигагІа дІабахийтар къахьегам.

Ши-шегІа хьалулаш дац уж къахьегама толамаш. Болхлоша хьакхоллаш да уж. Укхаза итташ ба башха-дика производственникаш. Царех виъ сага орденаш еннай, иттиена «ИйслагІча пятилетка ударник» яха сийлен цІи еннай 16 мехкдаьттахочоа, иштта кхы дуккхачарна деза совгІаташ тийннад.

Царна юкъе ва Къахьегама Цеча Байракха орден енна оператор, коммунист С. С. Бетиров, «Знак Почета» орден енна И. Шамерзоев, операторaш Н. Шахбиев, А. Астабев, токарь Е. Е. Дубченко, инженер-технолог Г. М. Мишутин, операторaш С. К. Наливко, диспетчер А. К. Турнева, оператор В. В. Малашкина, кхы дуккхабараш а.

З. СИЗОВА,
«Грознефть» объединене НИС йоккхагІйола инженер.

ОДЕССА. Еррисоюзни селекционни - генетически институте хьалъяь яьшнай дунен тӀа эггара йоккхагӀъярех цаӀ йола фитотрон. Искусственни климата станце торо хилийтай Ӏилмахой дикагӀа хьувкъаш дола юртбоахама культурай керда сорташ юкъедоаладара бола болх массехказа сихбе.

Кхо эзар квадратин метр совгӀа долча кхай тӀа дӀанийсъяьй оранжерейш, лабораторн, климатически шелален камераш. Ӏилмахошта дезарах электроника новкъосталца дукхагӀа сердал ялен эшшача тайпара ди дӀаьхден йиш я, тӀуналген фо леларген, хӀаьта иштта +45 градусагара —30 градусага кхоачаш температура хувцаяларга хьежа йиш я.

Искусственни климата комплекс ВӀаши гӀо дара йолча Экономически Совета чуйоагӀача паччахьалкхенийн Ӏилмахоша вӀаши цхьана гӀулакхаш леладара база хинна дӀаэттай. Дунен халкъашта юкъерча координационни центро социалистически мехкашкарча специалисташта новкъостал ду генетика, селекци, фу леладара дешаш цхьана къестаде.

Сурта тӀа: фитотрона оранжерее Социалистически Къахьегама Турпал, Ленински Паччахьалкхени премей лауреат ВАСХНИЛ академик Федор Григорьевич Кириченко (аьттехьарвар) къамаьл деш ва растениеводства Бернбургски института (ГДР) биологаца Рудольф Франщацен (аьрдехьарвар) растениеводстван-земледелей Зуун-Хароки института селекце отдела заведующеца Баатарын Баастуца (МНР) оранжерея хьалашка шера шинъ-кхоъ хьувкъам кхебара методах.

ТАСС фотохроника.

ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦЕШКА

ИДЕОЛОГИЧЕСКИ БОЛХ— ЦХЬАН КОМПЛЕКСАГӀА

Укх деношка «Парте Орски горкомо идейно-кхетама болх бара дешаш комплексно чакхдахарах» болча КПСС ЦК сопамгара хьадоагӀача районни партийни организаце декхарех» яха дош дийпар Наурски района партийни актива собране. Цига доклад яьча парте райкома секретара Х. М. Герзелиева а цул тӀехьагӀа къамаьлаш даьча Калинина цӀерагӀча совхоза директора, пропагандиста П. Ф. Саблина, ВЛКСМ райкома хьалхарча секретара Р. А. Магомаева, ПМК-4 рабочкома председателa А. А. Артемова, «Терский» совхоза парткома секретара П. Т. Толмачева белгалдаьккхар КПСС XXV съезда решенеш ларде а лувцаш, къахьегамхошта идейно-политически, къахьегама, нравственни кхетам балара даькъе укх тӀеххьарча хана района партийни организацеш дукхагӀа теркам тӀаахийта яьннилга. Цу хьакъехьа советски, профсоюзни, комсомольски, боахама организацеша чакхдоахача гӀулакхашта координаци елга тоаденнад. Политически дешара юкъеэзаб, бархI эзар совгӀа коммунистически парте боацараш. Хадданза еш я лекционни пропаганда, парте дош даим наха дӀадовзийташ ба бӀаьш бола агитатораш, политинформатораш, докладчикаш. Района партийни организацеша беча организаторски политически балхо аьттув боалийт къахьегама коллективашка тӀа-тӀа кхы а доккхагӀа дола толамаш дахара.

Укх тӀеххьарча хана чӀоагӀагӀа тӀаберзабаьб кхетама болх къахьегамхой советски патриотизмаи социалистически интернационализмаи дог-уйла йолаш хьалкхебара, цар хаьдда бола классови сакхетам хьабара, уж дына тӀехьадисача гӀулакхашцеи вайца тарлургйоанача идеологецеи машар хургбоацаш хилийтара.

Докладчика а къамаьлаш даьча кхыча коммунисташа а болх комплексно лелабелга Ӏалашдеча шоашта карагӀдаьннача дикадарех дийца ца Ӏеш цу балха тӀа дола кхоачамбоацараш а хьагучадаьхар, уж дӀадахара наькъаш а белгалдир.

ЛЕКЦИОННИ ПРОПАГАНДА ТОАЕ

«Знание» общества Малгобекски организаце пленум хилар КПСС горкома заседаней зале. Цига дийцар кердача СССР Конституцена, Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара хетаяьча торжественни заседане а КПСС ЦК октябрьски декабрьски (1977 ш.) Пленумий а материалашта пропаганда яра лектораште хьалхашка латтача декхарех. Цу хьакъехьа къамаьл даьча КПСС горкома пропагандаи агитацеи отдела заведующе заместителa Н. И. Бойкос хьахьекхар уж лоархӀаме партийни паччахьалкхени документаш дӀадовзийтача «Знание» общества членаша белгала дакъа лоацаш хилар.

Шоай декхараш дика кхоачашдеш я бурувдеттача балхий управленера, «Малгобекнефть» НГДУ-ра, №№ 1. 2. йолча горбольницешкара, №№ 19, 1, 6, 3 йолча юкъерча школашкара «Знание» общества юххьанцара организацеш. Дика кийчбенна лектораш хиларца шоай декхар кхетамца леладе карагӀдоал царна.

Бакъда, укх деношка арабаьннача КПСС ЦК сопамо дӀадех лекционни пропаганда яра гӀулакх кхы лакхагӀча боарам тӀа доаккхаш тоаделга. ХӀаьта цу даькъе де шортта хӀамаш долаш да укхаза а.

Пленуме белгалдаьккха махиллара, укхаза хӀанз а Ӏалашдаьдац районе баха беррига нах лекционни пропагандаца чулацар, культура учрежденешка наггахьа мара хилац лекцеш, кхы а кӀезигагӀа хул цига тематически сайренаш, производстве хьалхалаттарашца, тӀема а къахьегама а ветеранашца вӀашагӀкхетараш. ХӀаьта дына дуxьалара кхетам балара еша лекцеш даим хилац балхаца, вахарца айхха йийзе.

Цига тӀаийцача сопам тӀа уж кхоачамбоацараш дӀадоахилга хьадийхар «Знание» общества юххьанцарча организацешкара.

ИДЕОЛОГИЧЕСКИ БОЛХЛОЙ СЕМИНАР

Чакхъьялар хӀара бетта цкъа хулаш йола Ленински района предприятей, организацей, учрежденей партийни организацей секретарий идеологически балха болча заместителий семинар. Цига иштта хьийхабар атеизма дешашта пропаганда ю района лектораш а.

Гулбеннача безаме хеташ ладийгӀар «Вай лаьттан тӀара ширача замалахьара памятникаш — дыно дувцар дош доацар хилар къыга хьахьокхаш дола Къилбаседа Кавказа ший тайпарча культура истори» аьнна Нохч-ГӀалгӀай университета профессора, исторически Ӏилмай доктора В. Б. Виноградова йийшача лекцега.

Семинара доакъашхошта республикански краеведене музея атеизма дешашта пропаганда яра дечох дийцар цу музея отдела заведующе Г. Т. Титовас, цу хьакъехьа шоаш кийчъяь выставка цига хиннача дӀа а гойташ.

Кастта хургйолча Еррисоюзни субботникан ЦхьоалагӀча майнен кийчо яра де эшар дийцар парте райкома пропагандаи агитацеи отдела заведующе М. И. Сальниковас, РСФСР кердача Конституце проекта шерра пропаганда яра района партийни организацешта хьалла декхараш хьалхашка оттадир парте райкома шоллагӀча секретара Ю. В. Мареченкова.

Оаха яздаьчун лерагӀа

«КӀезига хӀана ду Ӏаьсий?» Уж дешаш керте а долаш яр «Сердало» газета тӀа укх шера 19 январе кепатеха статья. Цу тӀа дувцар хьайбашта искусственни осеменени еш хиннача районерча боахамий юкъарча кооператива специалистий бехкагӀа Сунженски района XIX партсъезда цӀерагӀча колхозе хӀара бӀаь Ӏатта тӀехьара 52 Ӏасилг мара кхедаь ца хиларах. Цу хьакъехьа Нохч-ГӀалгӀай АССР юрта боахама министра заместителa З. Бакаева хоам бу:

«Статья тӀа дувца кхоачамбоацараш хиннилга бакъ дя. Хьайбашта искусственни осеменени яра вӀашагӀъеллача района боахамий юкъарча кооператива йир 1976 шера Сунженски районе а хӀаьта XIX партсъезда цӀерагӀча колхозе а доахана искусственни осеменени. Цу хана колхозий техникаш - осеменатораш кхы тайпа балхаш дара хьожабаь бар.

Кооператива балха тӀа ла йиш йоаца гӀалаташ нийсдолийташ хиннадар. Хьайбашта искусственни осеменени яра технологи. осеменени яра график телхайора.

Хьайбаш дебадеча доккхий гӀалаташ нийсдалийтарах боахамий юкъара кооператив дӀаьяьккхай.

Доахана осеменени еча хана тӀахьожам ца лоаттабарах, планал кӀезигагӀа Ӏаьсий хьалкхедарах XIX партсъезда цӀерагӀча колхоза керттера зоотехник балхара мукъавалийтав.

ХӀанз колхоза фермашка доахана маршрутно-кольцевой хьисапе осеменени еш дика квалификаци йола техникаш-осеменатораш ба болх беш.

Укх шера дӀабахача шин бетта XIX партсъезда цӀерагӀча колхозе хӀара бӀаь Ӏатта тӀехьара хьакъоастадаьд соахка цу хана хинначул кхо Ӏасилг дукхагӀа, иштта дукхагӀа Ӏаьсий хьалкхеду кхоалагӀча шурий ферме а.

XIX партсъезда цӀерагӀча колхозе хьайбаш дебадара тӀахьожам оттабаьб республика юрта боахама министерствос».

ИМРАНА БРИГАДА

«Чечингазстрой» треста № 1 йолча специализированни гӀишлон-монтажни управлене 1974 шера вӀашагӀъеллар слесарий-сварщиккий бригада. Цу хана денз из бригада я Ленина цӀерагӀча мехкдаьтта чакхдоахача завода технологически гӀирсаш, тайп-тайпара монтажни балхаш деш хьайоагӀаш.

— Юххьанца дӀадолалуш Ӏалаьмате чоалхане хетар тхона заводаца дувзаденна гӀулакх,— яхаш дувц сварщиккий бригадира Идрисов Имрана.—Тхоаш завода технологически гӀирсах кхетаргдац аьнна хетар. Цудухьа дукха бар тха бригаде цу гӀулакхах бӀу къожабеш, заводе болх бе дӀабаха раьза боацараш. Боккъалдар аьлча, аз айса а чӀоагӀа бӀу къожабора цунах. ХӀаране кхетадора хьалхагӀа йовзаш ца хинна дукха керда оборудовани Ӏомае езилга. Из Ӏома ца луш кераза ха йовра кхерар. Цу гӀулакха дикка бахьан а дар, заводо 70 совгӀа тайпа продукци арахец. ХӀара продукци арахецача установка тӀарча оборудованех мел йоакха чоалхане оатхалаш, турбаш телхача уж хувца а тоае а Ӏомавалар атта дац. Цул совгӀа, мел нийслу хьона дагадоацар. Бакъда, тхо кхераш хиннадале а, бӀу чӀоагӀа къожабаь бале а, хӀанз из гӀулакх дика Ӏомадаь чакхдаьккхад оаха. Цкъаь-цкъа нийсленнадац тха оаха цкъа баь болх шоллагӀа юхабе безаш, заводчанаш тхона раьза боацаш бусаш.

Из бакъда, бригадо ала хӀама доацаш дика а, цӀена а бу ший болх. Завода механикаша дика кхетаду Идрисова бригадана моллагӀа дола бехктокхаме гӀулакх тӀадилла мегаргхилар, цар из гӀулакх тешшаме а, ший ханнахьа а даь чакхдоаккхаргхиларах дог тийша ба уж, хӀана аьлча бригада хӀара доакъашхо ший болх дика бовзаш, цунах дика кхеташ саг ва.

Хьалхашка латта декхараш дукха да. Уж массадар довзаш а къоастаде ховш а хила веза. Иштта, дӀадахача шерашка бригадо вӀашагӀа а яьккхар, хӀаьта юха вӀашагӀа а ехкар 11-ча цеха фо лоаттаду компрессораш, оттайир керда фильтраш, вӀашагӀъехкар керда теплообменникаш, кхоачашдир кхыдола дукха балхаш. ХӀаьта укх шера январь бетта тоадаьд цхьашадола теплообменникай гӀирсаш, цул совгӀа болхлошта чӀоагӀа эшаш йола № 7 йола столови кийчйир газ чуйилла; тоайир газораспределительни пункт, запорни арматурана ревизи йир. Кхоачашдаьд цхьацадола дагадоацаш балха тӀа нийслуш дола гӀулакхаш а. МассагӀа нийслу балха тӀа цхьаца оатхал йохаш, трубопровода лини экккхаш. Цкъа нийсденнадац цу тайпа хатар хилча бригадо ший декхар цӀена а, дика а, чехка а кхоачаш ца деш. Цудухьа еннай цунна коммунистически къахьегама бригада яха сийдола цӀи а, главко «1976 шера Еррисоюзни социалистически яхье котбаьнараш» яха вымпел а. Бригада бархӀ доакъашхочоа хӀаранена сахьати дипломи деннад. ТӀехдика кхоачашдаьд бригадо хьалхашка латта бехктокхаме декхараш дӀадахача 1977 юбилейни шера. Уж толамаш дахарах Имрана елар «1977 шера Еррисоюзни социалистически яхье котвальнар» яха знак.

...Атта хиннабац цу барттайнача коллектива кулгалхочун вахара а къахьегама а никъ. ЗӀамига волча хана дена дац нанеи доацаш виса Имран даь вошас хьалкхевир эхь-эздел долаш, нахаца Ӏимерза, къахьегама тӀаккхуаш, дика мел дар нахаца декъа кийча волаш. Цу хана Ӏомаяь уж дика оамалаш, къахьегамцара безам, ший балха говзал, дега йӀовхал наха кхо ца еш дӀалуш хьавоагӀа Имран.

— Миштта вӀаштӀехьдоал шун иштта дика болх лелабе, малав цу гӀулакха «бехке» вар, аьнна даьча хаттара жоп а луш бригадиро йоах:

— Тха цхьоагӀо. тха барт, цаI — массанена тӀехьа, массавар — цхьаннена тӀехьа ва яхача девизагӀа болх беш тха бригада хилар. Цул совгӀа, кхыча бригадай балха дика опыт тховй балха юкъехухь, Ӏилмана а техникана а карагӀдаьнна кердадар Ӏомаду, доаржаду, цунах кхета гӀерт.

ХӀаьта бригада хӀара доакъашхочо дувц:

— Тха цхьоагӀо яьр, тха барт тоабаьр, дисциплина эйяьр бригадир ва.

Боккъалдар аьлча, моральни а, нравственни а кхетам цӀена а лакха а болаш ва бригадера хӀара саг. Укхаза хозаргдац бӀеха къамаьлаш, яппараш, шоайла тӀачувхилга, дезденна деш дола къамаьлаш, балха тӀехьависа а цӀенхаштта бахьан доацаш балха ца воагӀаш Ӏийнар а иштта малара тӀехьаваьнна а саг бӀаргагургвац.

— Уж дегаза гӀулакхаш тха бригаде дац, — яхаш дувц бригада хӀара доакъашхочо, — цунна «бехке» вар а тха бригадир ва.

— Шийгара а далийтац гӀалат, — тӀатох слесаро, коммунисто Сайтов Даштас, — тхо а лораду цу гӀалатех, дегазча оамалех.

— ШоллагӀа шу да аз бригаде болх бу, — яхаш дувц коммунисто Дубинин Викторa. — Эггара хьалхарча дийнахьа кхетадир аз бригадир ший гӀулакх дика довзаш, цунах дика кхеташ болхло хилар, дог цӀена, хӀилла йоацаш саг хилар. Эйхьаза вац нахаца, ца ховчох дика дӀакхетаву, Ӏомаву. Вочa, дегазча хӀамах ший бер мо лораву хӀара болхло. Эшача, дезача шийна могаш доля новкъостал ду, лаккха леладу болхлочун сий.

— Имран Тутаевич вай заман кулгалхо ва, — йоах слесара Редин Александра. Дего тӀаэцаш, дего къоабалеш кулгалхо ва Идрисов. Цудухьа бригада хӀара доакъашхо шийгара гӀалат далар кхераш, гӀалатах, харцахьачох увзалуш ва.

Цудухьа я бригада барттайна деза санна моральни цхьоагӀо, эхь-эздел долаш; ший балха декхараш тӀехдика кхоачашдеш.

Из болх иштта дӀаоттабеш, балхаца а шоайла юкъе а тарлургдоаца, дего къоабалдергдоаца гӀулакхаш дӀадоахаш дикка къахьега дийзад Имрана, хӀана аьлча из тайпа къахьегама а, моральни а, нравственни а климат болхлой коллективе цӀи-шегӀа хьахулаш яц. Цу гӀулакха цхьаццабарашца къовсам лоаттабе а бийзаб.

Бригада моральни а, нравственни а климат йовзаш, шоаш мелача къаракъах бала дагабараш, шоай дисциплина тоае гӀертараш а, шоаш баьхке а, кулгалхоша бахкийта а хийнаб цу бригаде. Цу коллективеца товш дола гӀулакхаш дӀадаьнкад царех. Аз цӀи йоаккхаргъяц цар, хӀана аьлча, хӀанз хьинаре, хьаьнала къахьегаш, нийсача наькъа тӀа баьнна уж дӀаболабеннаб.

Дукхача моттигашка болх баьб Имрана. Иттех шу даьккхад цо Ставропольски крае болх беш. Из хиннав хьаьнала къахьегаш Нефтекумски электротехнически сетей предприяте (Грознера командировке вахийтача, из моттиг езаенна сеца хиннав из цига), трубопроводашта ремонт еш, цигара дӀаваха «Ставропольнефтегазстрое» магистральни трубопровод юллача къахьегаш. Мехкдаьттай резервуараш хьалъеш ха яьккхай Имрана Затеречне. Зимняя Ставка, Величаевка яхача юрташка, Нефтекумскера Сухокумске (Дагестан) кхаччалца (140 км) йола магистральни трубопровод юллача а хьинаре дакъа лаьцад Идрисова.

Вай республике а дукхка балхаш даьд Имрана. Хийла дикача дешашца дагавоха хургва из республикерча дукхача наха. Шалински районе «Кавказ» яхача коа тӀарча оалхазарий фабрике технологически гӀирс хьалбеш. Новые Алды яхача поселкера Алмазни улица тӀа, Мичурина поселкерча Гойгова цӀерагӀча улица тӀа, кхы дукххача моттигашка бахача наха газ чуюллаш а хиннав из.

Дукха я Идрисов Имрана хьинаре, хьаьнала къахьегаш хинна моттигаш, из везаш, вовзаш, дукхабараш цуица цхьана къахьега хьашт долаш хинна моттигаш. Цунах дола тешал да тайп-тайпарча поощренех хьалдиза дола Имраца къахьегама книжка. 1973 шера денз хӀара шера треста, управлене Сийлен улга тӀа хьалтеха доал Имрана сурт. Цул совгӀа, 1974 шера Москве, главка Сийлен улга тӀа а хьалтеха хиннад цун сурт.

Иштта хьинаре, хьаьнала къахьегаш, наха везаш, нах бевзаш, ший сага, кулгалхочун, болхлочун декхар дика кхоачашдеш хьавоагӀа Идрисов Имран Тутаевич.

Бек АБАДИЕВ.

КЕРДАЧА ДОАЗОНАШКА

Соахка оака ка бола ялаташ хьалкхелаьдар 1500 гаргга гектара тӀа. ЛерттӀа агротехника бокъонаш кхоачашъеш, ханнахьа Ӏунал деш леладар бахьан долаш дика хьийкъар тха ялаташ. КӀа 952 гектарах хӀаране тӀара лаьлар 21 центнер, план 18 центнер йолаш. ХӀара гектара тӀара 28 центнер йоалаш мукх чубера 530 гектара тӀара. План 25 центнер хиннача, хӀара гектара тӀара 34 центнер фуалъяха хьажкӀаш чуийцар. Цо торо елар тхона ялаташ кхедара а уж паччахьалкхенна дӀалалара а декхараш толамца кхоачашде. Планал совгӀа оаха паччахьалкхенна дӀаделар 2000 гаргга центнер ялат.

КарагӀдаьнначох кхоачамбаь Ӏе дага дац тхо. Кердача шера кхы а хьинарегӀа къахьега, лаьтта леладарах хьадоала беркат алсамдаккха лаьрхӀад оаха. Цунна беррига къахьегамхой тӀахьех КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмос. Из Письмо дег тӀара къоабалдир тха отрядерча механизатораша. ДӀадахача шера тхоашта карагӀдаьнначун критически мах баьб. Йиш а йолаш пайда ца эцаш йиса торнаш гучаяьхай. Кхаш леладарах хьадоала беркат совдаккхара наькъаш белгалдаьхад.

ХӀаьта укх шера хӀара гектара тӀара 22 центнер кӀа, 24 центнер мукх, 13 центнер генараш чуэца, кхаш леладеш йоаккхача продукцега дӀадолар 5 процент лохде, доагораи запасни оатхалаштен бе боагӀачул 5 процент дукхагӀа кхом бе дош деннад оаха. Иштта да парте тӀахьехама жоп луш пятилетка кхоалагӀча шера тха отрядо тӀаийца социалистически декхараш. Оаха яхье бийхаб дӀадахача шера совхозе эггара дикагӀа хьокхамаш даьха бола Коттоев Махрадзина кулгалдеча мехотрядера механизатораш.

Соахка дӀаболабир тха механизатораша укх шера хьийкъа ялаташ кхедара тӀехьара къовсам. ДӀадахача шера гурахьа дика кийчдаьча кхашка, толашагӀа долча фуца агротехнически дикагӀча ханашка дӀадийнад ка бола ялаташ. Дикка шердаьд отрядо кӀа дӀадийна кхаш. Соахкарчул 240 гектар дукхагӀа 1190 гектара тӀа дӀайийнай оаха из керттера ялатий культура. Ханнахьа зяба аьха кийчдаьд бӀаьсти дӀадуврглолча ялаташта лаьтта. Массе а оагӀорахьа дика кийчояьй кхашкара бӀаьстан балхаш лерттӀа чакхдахара.

Гурахьа дӀадийнача деррича ялаташта хӀара гектара тӀа 1,5 центнер кхоачийташ аммиачни селитра, генараш дӀаде хьакъоастадаьча лаьтта, гектара тӀа шишша центнер кхоачийташ суперфосфати калийни тухи тессад, хьажкӀаш дӀаювргйолча кхашка 400 тонн органически удобренеш дӀайихьай.

Укх деношка тха механизатораша дӀадоладаьд кхашкара бӀаьстан балхаш. ХӀанзлехьа тӀоадал чусоцаяр дуxьа макхаш даьхад 450 гектар кхашка. БӀаьсти юхааьхад хьалха зяба аьха хинна 100 гектар лаьтта.

Уж балхаш чакхдоахача къаьстта хьинаре къахьегарца белгалбаьннаб трактористаш вежарий КелигоагӀар Махьмади Мувсаи. ЦаӀ-ах норма кхоачашъю цар хӀара дийнахьа. Гурахьа дӀадийнача ялаташта минеральни удобренеш товсача къаьстта овсаре болх баьб тракториста Коригов Башира.

Дика денача хӀара денах пайда а эцаш бӀаьсти ялаташ дӀаде кхаш кийчдеш ба укх деношка отрядера механизатораш. Укх шера а дӀахо хьо оаха «ХӀара кхайна — дикала знак» яхача девизах йола социалистически яхь. Механизатораша баьча балха лоархӀам бу хӀара дийнахьа.

Къоабалбаь хьаллаьцаб отрядерча механизатораша В. И. Ленин ваь 108 шу дизара сийна укх шера 22-ча апреле Еррисоюзни коммунистически субботник чакхдаккхара хьакъехьара Москверча предприятей болам. Цу дийнахьа цаӀ-ах — ши норма кхоачашъеш къахьега дош деннад отряда коллективо. Кходаьча доагорца болх беш хургья отрядера еррига трактораш ленински субботник болча дийнахьа. Цу къахьегама цӀейна лаьрххӀа кийчо еш да тхо хӀанз.

Укх кердача шера кердача доазонашка кхача, кхы а доккхагӀча къахьегама толамашца, дика хьийкъа ялаташ кхедарца иттлагӀча пятилетка кхоалагӀа шу белгалдаккха лаьрхӀа хьинаре къахьегаш ба отрядера механизатораш. Иштта жоп дала дага я тха коллектив РСФСР кердача Конституце проекта.

С. КОРИГОВ,
«Ингушский» совхоза шоллагӀча мехотряда начальник.

Хаоттами дӀайийна хӀамаши

Массазарчул ши-кхо кӀира хьалхагӀа яьннай укх шера бӀаьсти. Хьалха хинначул йӀайхагӀа хиннай температура январе — 1 градус, феврале — 2—3 градус, март бетта хьалхарча итт дийнахьа — 2—4 градус.

Сов шийла йоацаш, гӀаьххьача боараме хиннача температуро гӀо даьд Ӏанна онк мел денна хиннача дӀайийнача хӀамаша шорттига дегӀ хецара. Гурахьа дийна ялаташ дукхагӀча даькъе дикача хьал тӀа а долаш Ӏангара даларах дегӀааха доладеннад. ХӀаьта а, гурахьа дийнача ялатех цхьадола дакъа онк доацаш даьннад Ӏангара. Из теркалдича юрта боахама болхлой эггара хьалхарча аргӀанара декхар да цу тайпарча ялаташта ший ханнахьа Ӏунал дар, ялат тӀа ца доалаш диса моттигаш белгальяхар.

11—12 марта хиннача дикача йоачаша тоадаьд кхашка тессаш йола азотни удобренеш яшарен ялаташа дӀаозарен хьалаш.

Лоа кӀезига долаш дар дӀадаха Ӏа. Керттерча даькъе лаьттанца тӀоадал Ӏайнай гурахьа, къаьстта а октябре, дийлхача догӀашкара. Ӏай сов кӀоарга яьц гӀор — 20—40 сантиметр мара, цу тӀа а башха чӀоагӀа а хиннац из. Ӏай каст-каста дӀайха нхача деноша гӀо даьд гӀор хьалкагӀа яшара а Ӏа дӀадоалаши бӀаьсти хьайоалаши ялаташа тӀоадал чуьзара а. ХӀанз ялаташта кхоачам балла метр кӀоарга (105—120 миллиметр) лаьтта дошадеш, тӀоадал я республика къилбаседехьарчеи юкъерчеи районашка. КӀезигагӀа я из къилбаседа-малхбоалехьарча районашка. Укх шера лаьттанцара тӀоадал соцаеш агротехнически мероприятеш чакхъяхар чӀоагӀа лоархӀаме хургда.

БӀаьсти хьалха яларо, температура боарамал йӀайхагӀа хиларо гӀо даьд массазарчул хьалхагӀа лаьтта дӀоахдалара. Массазарчул ши кӀира хьалхагӀа кхашкара балхаш дӀадоладе йиш йолаш эттад агрометеорологически хьалаш. 10 сантиметр кӀоарга 4—5 градус дӀоахденнад лаьтта. Юхебисача укх ах бетта, къаьстта а тӀеххьарча итт дийнахьа, кхы а дукхагӀа йӀоахъяла мегаш я. Цо йиш хулийт бӀаьстан юкъе кхашка ду балхаш хийцца дӀадоладе.

Л. ТОЛСТОКОРЕНКО,
инженер-агрометеоролог.

КПСС Нохч-ГӀалгӀай обкома V пленума решенеш кхоачашъеш

ВОЧА ГӀУЛАКХАШЦА— ЛИРА КЪОВСАМ

Законаши социалистически общежите бокъонаши кхоачашъергйолаш гражданаш хьалкхебара де мел дезар ду Коммунистически партеи Советски правительстваси. Коммунизма гӀулакхашта мутӀахьа хургболаш кагирхой хьалкхебелга лоархӀамечарех цхьа декхар лоархӀ вай парте.

Советски сага общественни а ший вахара а деррига гӀулакхаш чулоац коммунистически кхетамо. Наьха сакхетамцара дӀаяхача замах юхедиса тӀехьдиса гӀулакхаш дӀадоахача хилаза баргбоацаш ба из кхетам. ХӀана аьлча, къаьна оамалаш, Ӏаьдалаш, традицеш, кхыдараш дуккхача хана дахаш а сихха дӀа ца доахалуш а да.

Вай мехко, дерригача советски халкъо дӀадахача шера дездир Сийлахь - боккхача Октябра 60 шу дизара цӀей. Цу шера, халкъо дийца а дийца, тӀаийцар вай вахара керда Закон — Советски Союза Конституци. ХӀаьта хӀанз РСФСР Керттерча Закона проект ювцаш да вай. «Кхалсаген маӀача саген цхьатарра бокъонаш я СССР-е» аьнна дӀаяздаьд цун 33 статья тӀа. МаӀача сага нийсса деша, балха говзал караерзае, къахьега бокъо я кхалсага.

Цхьабакъда кхалнаьха уж бокъонаш телхаераш наг-нагахьа мара ца нийслой а болаш ба вайна юкъе. Дына керте латтараша, шариӀатах коггӀортилга а еш, кхалсаг ах саг я яха харц уйлаш наха юкъе дӀачӀоагӀъе гӀертарах, хӀаьта боадонгахьа теӀараш царна Ӏехабе карагӀдаларах хьахулаш да вай сийрдача вахара чӀоагӀа новкъарле еш. дегӀаахарга диллача халкъ сихача боларагӀа коммунизмагахьа дӀахьалхашкахьа ца ухийташ дола уж зене гӀулакхаш.

БархӀ класс чакхъьккхача йиӀигаша дӀахо ца дийшача мегаргда аьнна хеташ ба цхьабола дай-ноаной. Тха Сунженски районе а ба цу тайпара нах. № 4 йолча Орджоникидзевски юкъерча школа 4 классера БаркинхоевгӀар Фатима, Хьяпифа, цхьоалагӀча классера Башир, Роза хьаахаш деша. Дай - ноаной лерттӀа торо ца хилар кхета а деш ший фолда чотах царна барзкъаш, кхача лоаттабу школа. Иштта доллаше а бераш деша хьаахийтац цар даьша- ноаноша. ЦӀеча Эскара цӀерагӀча колхозе болх беш ва цу берий да Баркинхоев Бекмарза. Халкъа депутатий станични Совет, райисполком, школа администраци хьежай цу гӀулакхага. ХӀанз а деша хьаахац бераш.

Краснооктябрьски юкъерча школа 9-ча классера Чагиева Ася, 10-ча классера Баркинхоеваи Албакова Зайнапи деша хьаухаш бац. ХӀаьта ВЛКСМ членаш а ба Чагиеваи Албаковаи. Класса кулгалхочо, школа хьехархой комсомольски организаце секретара цахаддаш наӀарга ухаш дувцарах из гӀулакх бокъалгахьа даккха мегалац царна.

10 классе деша ягӀа шоай йоккхагӀйола йоӀ деша ухийт ГанневгӀар. ХӀаьта 9 класса деша ягӀа Ася цӀагӀа шоашта гӀулакхаш дайташ лелаю цар. Цу йиӀига дӀахорча вахара, кхела уйла еш цар цӀагӀара боккхагӀбараш баларе хургдацар из иштта.

Геттара дукха мехкарий - активисткаш ба района комсомольцашта юкъе: Торшхоева Ася — № 2 йолча Орджоникидзевски юкъерча школа хьехархой комсомольски организаце секретарь, Костоева Аминат — Орджоникидзевски бархӀ шерарча школа хьехархо, Колоева Хьава — районни информационни - вычислительни станце оператор, ВЛКСМ райкома кхалнаьха комиссе председатель, кхыбараш. ДӀаяхача замах юхедисача воча гӀулакхашца лоаттабеча къовсаме доккха новкъостал деш хьабоагӀа уж.

Боккъалдар аьлча, беррига комсомольцаш - м бац школай, предприятей юкъарча вахаре шоай дакъа лаца декхар да аьнна хеташ.

ДӀаяхача замах юхедиса вай вахар нийрчадоаха гӀулакхаш хӀанз а дахаш хилар бахьан долаш ВЛКСМ мугӀарашта кагирхой юкъеозилга атта гӀулакх дац. Мужечарча юкъерча школе 9 классе дешаш а дешархой комсомольски организаце секретарь а я Мархиева Люда. Цу школе техничкалла болх беш йолча цун напас ца йойташ комсомола райкоме из ца йоагӀа цхьа шу ха я. ЙиӀигага байтац юкъара болх. Бакъдар аьлча, къехка а ца къехкаш ший низ дӀа ма кховчча из болх беш-м я Люда. Цу гӀулакха цунна новкъостал деш ва школа директор, хьалха ВЛКСМ райкома член хинна Г. Х. Далиев, ВЛКСМ районни комитет.

Комсомола мугӀарашка 1976 шера нохчехи гӀалгӀаехи вола 330 дешархо хьанийцавале соахка 480 саг хьанийцав. Цу лоархӀамеча балха тӀа доккхий хӀамаш карагӀдаьлар № 2 йолча Карабулакски юкъерча, № 1 йолча Галашкарча юкъерча, № 2 йолча Орджоникидзевски юкъерча, Краснооктябрьски юкъерча школай комсомола комитеташта. Дешара укх хьалхарча ах шера кхычахьа 10—15 мара ца нийцача метте 35—40 дешархо комсомоле хьанийцар царех хӀара школе.

Союзе боацача кагирхошца хӀаранеца боккха болх а баь ВЛКСМ райкома бюро комсомоле хьаэца хьатӀахьийхарех цхьабараш, даьша - ноаноша юхабаьхе, хьа ца боагӀаш моттигаш нийслу. Школай администраце, комсомола комитета низ тӀабахийтта къахьегар бахьан долаш юкъ - юкъе мара-м хилац цу тайпара гӀулакх.

Дешархошта юкъе атеистически кхетам балара болх къаьстта дика вӀаштӀехьбаьккхаб № 2 йолча Орджоникидзевски юкъерча школе. Дукха ха йоацаш ВЛКСМ XVIII съезда делегаталла хержа йола Пугоева Мадина секретарь йолча цу школа ВЛКСМ комитето хьокхам эца мегаргболаш леладу из гӀулакх.

Боккъонца дынах дӀахадар къам массе оагӀорахьара дегӀадоагӀаш хилара эша лирд хьаяр да. Шоай граждански сийлен декхарех коггӀортолга а еш къамаи дынеи тӀехьадисача гӀулакхашца цахаддаш лира къовсам лоаттабу ший мехка производственни, общественно - политически, хӀара деннарча вахара боккъонца болча патриоташа. Воча хӀамашта духьала гуччахьа лира къовсам лоаттабеши, халкъа яраз дахьаши, цун боккъонца йола прогресс айеш мел дараш шерра дӀадоаржадеши ба активисташ - комсомольцаш.

С. САЙНАРОЕВА,
ВЛКСМ Сунженски райкома секретарь.

«Ригас апгербс» яхача Рижски производственни швейни объединене моделей ЦӀен художникаши конструктораши олимпийски символика тӀайола тайп-тайпара барзкъаш хьадара болх беш ба.

СУРТА ТӀА: модельер-конструктор Ольга Бережевская олимпийски символика тӀайола маӀача наьха кочамий кердача моделашка хьожаш я.

Е. ФАДЕЕВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Халхараш деш ва Эсамбаев Махьмуд

Укх деношка Грознерча керда театра сцена тІа халхараш деш хилар дунен халкъашта юкъе эггара гІорбаьннарех цаІ вола, цу тамашийна хозача искусства вокха говзанча, боарам боацаш зрителашта дукха везаш вола Эсамбаев Махьмуд. Кердача театра лард йоллача хана эггара хьалхара кхера ларде биллар а, хІаьта тахан, театр хьалдаь, кийчдаь дьннача дийнахьа эггара хьалха цун сцена тІа халхар даьр а Махьмуд ва.

Кердача театре ше дьча халхарий программа театр хьалдаьрашта — гІишлонхошта хетайир гІорваьннача артиста.

СССР халкъа артиста Эсамбаев Махьмуда искусство тамашийна я. «Дунен халкъий халхараш» яха программа хІара хореографически новелла — шин дунепах, цига бахача наьха тайп-тайпарча кхелех, вахарах хореографе меттаца деш дола къамаьл да. Цо зрителашца къамаьл ду сага эггара лоархІамегІа долчун хьакъехьа — наьха вахара, ираза, дега гІозален хьакъехьа, денала, коталон хьакъехьа.

Махьмуда халхар шийтайпара хилар — из хореографега диллача эггара тІех хилар хиниа Іац. Из кІоарггаи психологически а драматически къаьгга а бІарчача халкъий вахар, кхел йовзийташ дола дувцар да. хІана аьлча Эсамбаева хІара сценически персонажо хадданза хьахьокх къаман оамал хьекха ца Іеш из саг вахаш йолча общества социальни сибат а. Хетаргахьа, из бахьан долаш лоархІ из Испане эггара дикагІа испански халхараш дер, Бразиле — бразильски, Мексике — мексикански, Инде — традиционни индийски халхараш дикагІа дер. Цун технически йоккха говзал хилар да из. Из да нитта доккха дог долаш, граждански пафос йолаш художник из хилар, цун бокъонца йола талант — цун халкъа керда исторе хьадоладенначара хьайолаенна хилар.

СУРТАШ ТІА: Эсамбаев Махьмуд халхараш деш ва.

Н. КОБИАШВИЛЕ сурташ.

ЦХЬАН ДЕЗАЛЕ

Шоаш хьахилча денз хьайоагІача исторе эггара хьалха Советски мехка мара куртий къамех боля нах общества йизза бокъо йола членаш а хинна дІаэттабац. Къеи баьдеи, массаза а дІа-са ухаш лийннача жаІуй къонгаши мехкарийи халкъа депутаташ кул. Армене моттигерча Советашка хІанз 300 депутат-курте ва. Куртий меттала арадувлача республикански газета редактор Мирое Асад Метоеш Армянски ССР Лакхехьарча Совета председатела заместитель, Армене КП ЦК член ва. «Октембер» яхача юртарча колхоза ферма заведующи Джавоян Маджиде Калои Джамушлински совхоза доярка Садоян Залиха Вазири — Армене КП ЦК членалла кандидаташ хержаб.

Республика халкъа боахаме цкъа дакъа дац эрмалошца цхьана оагІув оагІох я теха курташа къа ца хьегаш. Армене шерра йовзаш я пхи эзар килограмм шура хІара Іаттагара йоахача Ленина орден лелача Шаумански районерча доярка Смояна Гюлча Смо, Ереванскн сахьаташ деча завода сборщицай Амарян Гоара Кадыра, стеклотара Октембериански завода слесара Амоян Маммаде, кхычар цІераш.

Куртий къаман къонгаш вай мехка дерригача къамий бараш санна моастагІчов духьала латаш хиннаб Сийлахьбоккхача Дай-мехка тІем тІа. Дукха бІухой-куртий байнаб Курскен Орелен, Праген Будапештен. ХІаьта дуккхабараш цІабаьхкаб тІема совгІаташ дахьаш. Царех цаІ — Самацд Алиевич Сиабандов хІанз Армянски ССР юрта боахама министерства кадрай отдела заведующи, Советски Союза Турпал. Сийлахь-боккха Дай-мехка тІом болаш тІемаш а деш Тулера Кенигсберге кхаьчар из. ТІом чакхбаьнначул тІехьагІа дуккхаза хийржав СССР-и Армянски ССР-и Лакхехьарча Советий депутаталла.

Курташта юкъе хиннаб цІи хеза революционераш Сибарегіен Советски управлене халкъа комиссар, поэт, 20 шера мара ца ваьха Федор Литкин (Ферик Политбеков), Азербайджана хьалхара ТІема министр Чингиз Илдрим. С. М. Кирова соратник, хІанз вокха Іилмахо - курдолог, йоазонхои общественни деятели, 1918 шера денз КПСС член вола, куртий советски литература лард елла, город Багдадерча (Ирак) куртий Іилмай Академе член - корреспондент, СССР дуккха а орденаши медалаши, царца «Къахьегама ЦІеча Байракха», «Халкъий доттагІала» орденаш юкъе а йолаш, енна вола Шамилов Араб.

Октябрьски социалистически революце советски куртий культурен литературен дегІадоаладара керда оагІув хьайийллар. Куртски советски литература ларде улл вай Даьхен дуккхача къамий дохаргдоаца вошал, ленински интернационализма идеяш. Шийхьакхеллача дийнахьа денз (1930 ш.) из айхха дувзаденна да СССР халкъий литератураца.

1930 шера денз советски Армене куртий меттала арадувл Армене КП ЦК, Лакхехьарча Совета, Министрий Совета орган йола «Рйа таза» яха газета. Цо республике а СССР-е а бахача курташта юкъе боккха пропагандистски болх бу.

Армене радио чу гІолла хІара денна куртий меттала цхьан сахьатаи ах сахьатаи передачаш ю.

Армянски ССР Іилмай Академе Востоковедене институте я куртоведене отдел. Цига болх беш ва 9 курте Іилмай докторашн кандидаташи болаш. ХІаьта тамаш е йоагІаш дац Ирански Курдистанерча воккхача куртий поэта, коммуниста, Мащара Дерригдунен Совета члена Абдола Горана Советски Арменех куртий хьаькъала уйлаи дерригача дунен центр я алар.

Эрмалой советски яздархой Союзе йолаш я куртий яздархой секци. Цига арахец цар произведенеш.

Армене куртий юрташка куртий бераша Іомаду шоай меттала литература, шоай мотт. ХІаьта Алагяз яхача юрта да куртий халкъа театр.

Уж деррига хІамаш Советски Союзерча 100 эзар мара боацача курташта хьакхелла да. Цо хьахьокх вай Коммунистически партеи Советски правительстваи зІамигача къамий мел йоакхо ю.

— Тхо кІезига да, бакъда тхона из холац, хІана аьлча дукха къамаш дахача Даьхен вежарашха болча дезале дерригача халкъий яр санна бокъонаш я тха а, — йоах курташа. Из бокъо тхона еннай дунен тІа эггара демократическегІа йолча СССР Конституце.

Таханарча куртий бокъонаш миштай хара масалаш да—куртий Санде Ибо Ереванскн медицински института педиатрен кафедра заведующи, поэт Надо Махмудов Армене автомобильни транспорта министра хьалхара заместитель хилар, РСФСР заслуженни артистка Нази Ширай Мосцирка артистка, Арсен Полатов гор. Ереване пантомима школа хьаяьр а цун керттера режиссер а. Володя Чатоев Армене журналистий ЦІен директор ва.

Советски Арменерча куртий вахар довзол дехьа бахача 15 миллион болча курташта маяк а кинна дІаэттад.

Т. МУРАДОВ.
«Рйа таза» газета спец. корр.

СУРТА ТІА: «Сипа» яха Арменера куртий эстрадни ансамбль.

СОВГІАТАША ХЬАЛЕХАВ ТУРПАЛ

Кирова цІерагІча киргизски колхоза ветерана отставкерча майора Иван Кириллович Долговна дукха ха йоаццаш Польски Халкъа Республика тІемахой сийлен диъ совгІат дІаденнад. Кхаь медалои «Кшнж Грюнвальд» яхача Сийлен знакои хьахьокх Польша паргІатон шийлоІаме хилари бахьан долаш польски доттагІашца цхьана, царна уллув Советски Эскара эпсар Долгов тІом беш лаьттача цу тІема деношка царна юкъе синна чІоагІа доттагІал.

ТІема шерашка Польски Войска ЦхьоалагІча эскара полка командира заместитель волча хана майора Долгова енна хиннай польски орденаш, бакъда хала човнаш хилар бахьан долаш совгІаташ хьа ца эцаш висав.

1943 шера Генеральни штаба Военни академе курсаш чакхъяьхачул тІехьагІа цу хана СССР территоре тІа вІашагІдоллаш хиннача Польски Войска ЦхьоалагІча эскаре хьожаваьв из. Польски доттагІашта чІоагІа эшаш хинна6, къаьстта юххьанцарча хана, тІом бе Іема бола опытни эпсараш.

Цул тІехьагІа Варшавана юхце люблински оагІорахьа чІоагІа тІемаш даьл...

...Иван Кирилловичаца цхьана совхозии поселка центральни улицагІа дІадолх тхо. Низткъя мара бІаргагац лоамий кІай бухьигаш, цІеноша къайлаьхьа Тянь-Шана юхе яда дуккхача шерашка, пенсе ваххалца, сомий бедаль.

Іоховш вац Долгов: из — къоначa сомий бешамаш лелаерий хьехамча ва. Соахка эггара боккхагІа хьувкъам чубахьаш совхозо баьккхача толамах а цун дакъа доалл.

ОЛИЯНЧУК Валерий,
АПН корреспондент.

ИНДИЙСКИ НОВЕЛЛАШ УЗБЕКИЙ МЕТТАЛА

Укх шера Ташкенте арадаьннад «Индийски новеллаш» яха сборник. Дика иллюстраци а йолаш дола книжка арахийцад узбекий меттала 60 эзар экземпляр тираж а йолаш.

Сборника юкъеяхай Инде тайп-тайпарча меттала язъеш болча 30 совгІча автора произведенеш. Царна юкъе ба республике дика бовзаш а шоай произведенеш цига арахийца а бараш: Премчанд, Яшпал, Ахмед Аббас, Амрита Притам, Бакъда дукхагІа йола новеллаш эггара хьалха узбекий меттала цар произведенеш яьхача автораша язъяь я.

Сборник оттадаьраша Файзуллаев Амирен Ибрагимов Ансориддинен — Ташкентски пачхьалкхен университета восточни факультет чакхъяьккхараш, а — сборника юкъеяхийтай индийски общества вахара-сурт книжкаш дешарашта хьалхашка хьаделлаш а мехка чІоагІагІа, хьаштдола проблемаш йовзийташ а йола произведенеш.

Эльпарид ХОДЖАЕВ,
АПН корреспондент.

Дай-мохк—художникий творчестве

КЪАХЬЕГАМА ТЕМА ИСКУССТВЕ

Граждански тІом чакхбаьначул тІехьагІа къонача советски Іаьдала хьалхашка эттар бехктокхаме декхар — юхаметтаоттабе а дегІабоалабе безаш а бар халкъа боахам.

Парте, халкъо хьалхашка оттадаь декхараш сихагІа кхоачашдеча селхан тІом беш хиннача салташа, цІеэскархоша социалистически боахам буллача хьинаре дакъа лаьцар. Советски наха цу хана хьийга къа, царна карагІдаьннараш, цар хьалъяь йоккхий гІишлош, кердача социалистически вахаре доаха толамаш хьахьокхаш йола тема дег тІара раьза болаш тІа а ийцар, шерра йоаржа а йир шоай творчестве советски художникаша.

Портрета а пейзажа а къаьнагІчарех цаІ волча мастера И. Э. Грабара «Чоп лоаладар» яхача шийсурта тІа боккхача безамца хьахьокх чоп лоаладеш хьинаре хьаьнала къахьегаш боахка болхлой. ХІаьта, револоце исторех лаьца дукха сурташ дехкаш хиннача Соколов-Скал ва хьалъеш латтача домнах лаьца сурт диллар. Домна сурт хинна ца Іеш, кердача советски вахара сурт хинна дІаотт из. Цу сурта маІан дика гучадоаккх цун композице, хьагуш йолча къаьгача сийначa сиглен кІала хьалъеш латтача советски домна гочахьарча моттига сибат эргадаккхаро.

Индустриальни тема гучайоаккхаш дикка болх баьб художникаша-графикаша. Цунах да Каплуна «Завод. Мартен. Донбасс» яха монотипи.

Сихъенна керда вахар дуллаш йоаллача Даьхен сурт бІаргадойт шийгравюрашка А. Кравченкос.

Вай мехка а, кхыча мехкашка а цІи хеза график ва из. Гравюрай дукха циклаш кийчъяьй Кравченкос. Чулоацам кІоарга болаш, йоккхача говзалца кийчъяь я цун Ленинах, кхалсага вахарах лаьца «Днепрострой» яха дикагІчарах йола гравюрай циклаш.

«Днепрострой» яхача листа тІа дика вІаштІехьдаьннад автора цу йоккхача сийлахьча гІишлон индустриальни сурт хьахьокха.

Боккхача философски чулоацамца йилла я «Іажаш чуэцар» яха А. Кравченко кхы цхьаькха гравюра а. Къахьегама сийна йола гимн я из. Йоккхача Іажа гаьна кІал Іажаш гулбеш боахка мехкарий ба вайна суртa тІа гуш бараш. Йоккхача говзалца дилла сурт да из, шийсимволически маІан долаш.

Юрташка Советски Іаьдал оттача халача, кхерамеча замах лаьца я «Хьалхара трактор» яха Ланина линогравюра.

Аьхача лаьттан тІарча айеннача моттиге улл бандиташа вийна тракторист, цунна гаьна йоацаш, хІанз хьано лехкаргья хьо-х со аьлча санна латт трактор. КІан Іаьржен долча басараща диллача гравюрас дика йовзийт цу ханара бирса зама, юрташка лаьтта къиза классови къовсам.

Керда вахар дилла атта дацар, дийша нах кІезига бар. ДІаяхача къизача паччахье замо Іазап тІалоаттадаь халкъ кердача сийрдача вахара наькъа тІа даккха дезаш дар. Из дулургдолаш дацар нах дийша ца хилча, дешарца цар сакхетам ай ца бича. Цудухьа советски Іаьдал ше эттача хьалхарча деношка денз цу боадонца къовсам лелабе доладелар. ЗІамигабараш, боккхабараш дешa болабелар. Цу темах дехка а дукха сурташ да советски художникий творчестве. Иштта, Е. К. Эвенбаха офорта тІа вайна гу ха яха, маьлхара кхалсаг. Болх беш бел дукха бе йоаллаьчa пІелгашта дика лоацалац къоалам, халла язду хьалхара алапаш. Шийтайпа символ йолаш да из сурт. Цу кхалсага сурт хинна ца Іеш, паччахьа хана Іазапе, боадонга доалладаь, хІанз сомадаьнна сийрдача наькъа тІа дала гІертача халкъа сурт говзалца, шийтема йовзаш, безамца дилла йоккха идея йолаш сурт да из.

Іаламах дика кхеташ, колхоза вахар довзаш дийхка да Ф. Р. Константинова «Йол хьакхар», «Бежа Іул» яха ксилографеш. Хоза, безам тІабугаш хьахьокх художника «Йол хьакхар» яхача сурта тІа зизах бизза бола бай, кІотаргашта тІехьашкара хьагуш бола Іам, сигала гІолла яьржа лела морхаш, сайренга йийрза зІамига юрт, йол хьекха цІабоагІа нах. Хьаьнала долча вахара а Іаламa а безам тІабугаш сурт да из. Цу сурто дика хьахьокх Іаламан саган юкъера бувзам...

Советски искусстве къахьегама тема массаза хиннай керттерча темаех цаІ, хІана аьлча советски сага вахарах лаьца, цунца ювзаенна из йоландаь.

Альберт ИЗМАЙЛОВ,
академика П. Захарова цІерагІча изобразительни искусствай Нохч - ГІалгІай музея вокххагІвола Іилман болхло.

ДІадахача кІирандийнахьа Чернореченски Іама гаьна йоаццаш хилар «Правда» газета приз яккхара республикански бІаьстен кросса финал. Массайолча республикански обществай бІаьш бола спортсменаш бар мел йолча дистанцешка хьалхле къувсаш.

Эггара хьалха яхье баьлар 8 км. бовда безараш. Цу дистанце массарел массагІа ведар «Спартакера» М. Шевцов—24 мин. 47 сек. 1500 м. кхалнах бовда безаш хиннача дистанце хьалхара моттиг яьккхар «Трудовые резерверча» М. Кириченкос.

Цун клубера Л. Туэникова котъяьлар 1 км. йІаьха хиннача дистанце. Командни зачете хьалхара моттиг яьккхар «Труда» спортсменаша, шоллагІа моттиг — «Спартака», кхоалагІа моттиг — «Буревестника».

Районашкарча командашта юкъе хьалхара моттиг яьккхар Гудермесски районо.

А. МОИСЕЕВ.

СУРТА ТІА: кросса дистанце тІа.

В. ЕЛИЗАРОВА сурт.

«Дего бІаьстанга сатувс»

Иштта цІи йола лирически прозаи поэзеи сайре хилар укх деношка мехкдаьтта института № 2 йолча общежите. Лирически поэзе сайренаш каст-каста елга дика традици хинна дІаэттад студенташта юкъе.

Сайрене хинначарна хезар А. Блока, Г. Лоркай, М. Горьке, Е. Евтушенкой, К. Кулиева, кхычар стихаш.

Геолого-тохкама факультета кхоалагІча курса студента Л. Остапенкос йийшар «Мгновение» яхача Ю. Бондарева кердача романа тІара фрагменташ, «Дом с мезонином» яхача А. Чехова повеста тІара дакъа дийшар С. Чухланцевас.

Безаме тІайийцар студенташа тайп-тайпара произведенеш ешаш хинна шоай новкъостий В. Смирнов, Л. Бунина, Н. Бондаренко, С. Усачева, кхыбараш а.

Цул совгІа Ф. Листа, К. Сен-Санса, Д. Шостаковича, П. Сарасата произведенеш тІайолча пластинкашка ладувгІаш а хилар сайрене баьхкараш.

Цига мел хинначо дика салоІаш чаккхъяьлар из сайре.

М. ЕСЬКОВА,
Грозненски мехкдаьтта института библиотекарь.

«Терек»—мехка чемпионате

Ерригсоюзни спорткомитета футбола управлени СССР футбола федераци чІоагІдаьд СССР футболах йолча чемпионата «А» класса хьалхарча лига командай календарь. Лохе оаха кепатох «Тереко» чакхдоахаргдолча вІашагІкхетарий расписанеа.

ЧЕМПИОНАТА ХЬАЛХАРЧА АХ-ДАЬКЪЕ

9 апрель «Терек» — «Уралмаш» (Св.), 13 апрель «Терек» — «Кузбасс» (Км.), 20 апрель «Жальгирис» (Вл.) — «Терек», 24 апрель «Динамо» (Мн.) — «Терек», 28 апрель «Терек»—«Динамо» (Лд.), 2 май «Терек» — «Шинник» (Яр.), 7 май «Кубань» (Кр.) — «Терек», 11 май «Крылья Советов» (Кб) — «Терек», 16 май «Терек» — «Спартак» (И.-Ф.), 20 май «Терек» — «Карпаты» (Лв.), 25 май СКА (Од.) — «Терек», 29 май «Нистру» (Кш.) — «Терек». 2 июнь «Терек» — СКА (Р./Д.), 6 июнь «Терек»—«Торпедо» (Кт), 12 июнь «Металлург» (Зп.) — «Терек», 16 июнь «Таврия» (Сф.) — «Терек», 20 июнь «Спартак» (Орд.) — «Терек», 28 июнь «Терек» — «Колхозчи» (Аш.), 2 июль «Памир» (Д.) — «Терек».

ЧЕМПИОНАТА ШОЛЛАГІЧА АХ-ДАЬКЪЕ

23 июнь «Динамо» (Лд.) — «Терек», 27 июль «Шинник» (Яр.) — «Терек», 1 август «Терек» — СКА (Од.), 5 август «Терек» — «Нистру» (Кш.), 13 август «Спартак» (И.-Ф.) — «Терек», 17 август «Карпаты» (Лв.) — «Терек», 22 август «Терек» — «Жальгирис» (Вл.), 26 август «Терек» — «Динамо» (Мн.), 31 август «Уралмаш» (Св.) — «Терек», 4 сентябрь «Кузбасс» (Км.) — «Терек», 21 сентябрь «Терек» — «Кубань» (Кр.), 25 сентябрь «Терек» — «Крылья Советов» (Кб.), 29 сентябрь «Терек» — «Таврия» (Сф.), 3 октябрь «Терек» — «Металлург» (Зп.), 8 октябрь СКА (Р./Д.) — «Терек», 12 октябрь «Торпедо» (Кт.) — «Терек», 17 октябрь «Терек» — «Спартак» (Орд.), 30 октябрь «Колхозчи» (Аш.) — «Терек», 3 ноябрь «Терек» — «Памир» (Д).

Белгалдар: вІашагІкхетараш чакхдаргда хьалхагІа цІи яьккхача командай стадионашка. Св. — Свердловск, Км. — Кемерово, Вл. — Вильнюс, Мн. — Минск, Лд. — Ленинград, Яр. — Ярославль, Кр. — Краснодар, Кб. — Куйбышев, И.-Ф. — Иваново-Франковск, Лв. — Львов, Од. — Одесса, Кш. — Кишинев, Р./Д. — Дона тІара Ростов, Кт. — Кутаиси, Зп. — Запорожье, Сф. Симферополь, Аш. — Ашхабад, Д. — Душанбе, Орд. — Орджоникидзе.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

23 март

І ПРОГРАММА

8.00 — «Ха». Информационни программа. 8.35 — Іуйранара гимнастика. 8.55 — «Кхаь сахьата латта моттиг». Художественни фильм. 10.00 — ВЛКСМ XVIII съезда накъаболхаш. Украине профтехучилищей дешархой — комсомола съезда делегаташ. 10.55 — Дунен халкъашта юкъерча конкурсий лауреата Кастельске дІалокх Шопена, Скрябина фортепьянни произведенеш. 15.00 — «Кирпичех яь индустриальни конструкци» яха документальни фильм. 15.20 — «Эрсий мотт». 15.50 — «Шахматни школа». «Разрядникий класс». 16.20 —«Сартаков творчества оагІонаш». Сартаков ваь 70 шу дизарга. 17.00 — Берий ашарий кІира хьаделлаш дакъа лоацаш ва СССР халкъа артист, композитор Кабалевский. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — «Берашта йола стихаш». 18.30 — Миллионий ленински университет. «Октябра мехка масаа». Передача юкъе дакъа лоацаш ва СССР Іилмай Академе Латински Америке института директор Вольский. 19.00 — Хоккеях йола СССР чемпионат. «Химик» (Воскресенск) — ЦСКА. Воскресенскера трансляци. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.45 — СССР халкъа артистка Тарасовой 80 шу дизара хетаяь сайре. Яблочкинай цІерагІча Ерригсоюзни театральни общества актера Центральни ЦІагІера передача. Йистеяьча — кердадараш.

ІІ ПРОГРАММА

16.00 — Самбох йола зональни яхь. Крупскаяй цІерагІча культура Двореце спортивни залера трансляци. 17.00 — Іалама доттагІий телевизионни клуб. 17.30 — «Къилбаседа Кавказ» яха киножурнал. 17.40 — «Конституци лелаш я, яхаш а, болх беш а я». «ХІараваp кортамукъа дегІавар». Ленина цІерагІча Грозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача завода коллектив йолча. 18.10 — «Нохч - ГІалгІайче гІолла». Информационни программа (эрсий, гІалгІай меттала). 18.30 — Атеистически темаех. КПСС Сунженски райкома инструктора Хашагульгоной къамаьл (гІалгІай меттала). 18.40 — Л. Н. Толстой ваь 150 шу дизарга. «Отрочество» а, «Къонал» а яха телевизионни художественни фильмаш.

24 март

І ПРОГРАММА

8.00 — «Ха». Информационни программа. 8.35 — Іуйранара гимнастика. 8.55 — «БІаьстанара хоровод». 9.20 — «Къилбаседен вариант» яха телевизионни художественни фильм. 10.40 — Берашта дола «Седкъа» яха киноальманах. 15.00 — «Заполярьера гІишло» яха документальни фильм. 15.10 — Берашта дола фильм. «ЙиІиги луи кхерен» яха художественни фильм. 16.15 — «Москва а, москвичаш а». 16.45 — Кхувш боагІарашта йола «Спортклуб». 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Мультфильм. 18.25 — «Гаьнарен юхерен илли». Передача дІаьхьу Левашова. 19.45—«Из—дерригa а цунах лаьца» яхача телевизионни художественни фильма премьера. 1-гІа сери. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30—«Кинопанорама». Передача дІаьхьу кинокритика Капралова. 23.05 — «Доазал дехьарча эстрада ашараш а мукъамаш а». Передача йистеяьча — кердадараш.

ІІ ПРОГРАММА

18.00 — «Город Грозный дегІаяра торонаш». Грозненски горисполкома председатела Шамардина къамаьл. 18.15 — «Нохч - ГІалгІайче гІолла». Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 18.35—«Лектора дош». КПСС Ленински райкома секретара Мареченкова къамаьл. 18.50 — «ХІайкалий къайле» яха телевизионни документальни фильм. 19.00 — «УнахцІено». Телевизионни журнал (нохчий меттала). 19.30 — Киножурнал. 19.40—«Старт» яха телевизионни спортивни журнал. 20.10 — «Иллеш доах Мазурока». Фильм - концерт.

РАДИО

23 март

6.30 — «Хьамсарча лаьтта камоаршал», «Джалка» яхача совхозера репортаж (гІалгІай меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.10 — Республикански газетий обзор. 7.25 — Ашараш. 8.25 — «Иллеш, ашараш, халхара ашараш» (гІалгІай меттала). 8.40 — «Шоана, кхалнах» яха радиожурнал (гІалгІай меттала). 9.00 — «Идейни дог тийша хилар». Передача (гІалгІай меттала). 9.30 — Ден темаш. 9.40 — Ашараш. 9.45 — «ГІулакх мишта ду шоана». Троллейбусни депора передача (гІалгІай меттала). 17.00 — РадиоладувгІархошта оттаьча программагІа дола концерт. 17.25 — «Дего хьехарах» (нохчий меттала). 17.45 — «ДІаяхача замах юхедисача поча гІулакхашца къовсам лоаттабеча юрта совет». Ачхой - Мартановски райисполкома председатела Керимова беседа (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гІалгІай меттала).

24 март

6.30 — «Юртара Іуйре». 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.10 — Республикански газетий обзор. 7.25 — Ашараш. 7.30 — Передачай программа. 8.25 — «Са хьамсара Даймохк» яхача илле концерт (нохчий меттала). 9.15 — «Атеист» яха радиожурнал (гІалгІай меттала). 9.45 — Редакционни почтацара (гІалгІай меттала). 17.00 — «ДоттагІий оазаш». 17.15 — «Литературни Нохч - ГІалгІайче» (нохчий меттала). 17.35 — Халкъа ашараш. 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гІалгІай меттала). 18.30 — Ашараш. 18.30 — «Сайрийнара Грозный» (горсете гІолла).

Хоаттам

Тахан республике гІоллен Грознен хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбоалехьара секунде 3—7 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 10—15, Грозне 12—14 градус йІовхал йолаш хилеи тарлу.

Кхоана хувцалуш морхаш а йолаш, цхьайолча моттигашка лаьгІо догІа а делхаш, тайп-тайпарча оагІонашкахьара секунде 3—7 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсана —1 +4, дийнахьа +8 +13 градус йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахареи культураи отделай — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отдела партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка.

СФ05090. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 2260.